د ستورو ورا

شعرونو ټولګه

خیال محمد کټوازی

۱۳۸۶ لمریز

Ketabton.com

(c) ketabton.com: The Digital Library

ځانګړنې

دکتاب نوم	د ستورو ورا
ويناوال	خيال محمد کټوازی
چاپ شمېر	۱۰۰۰ ټوکه
چاپکال	۱۳۸۶
ډيزاين	حاجي محمد عمر خېل

د انټيرنيټ په مخ ترتيب او ډيزاين کوونکې سمسور حبيبي

(c) ketabton.com: The Digital Library

بسم الله الرحمن الرحيم

یادونه

دغه شعري ټولګه مې د۲۰۰۶ع کال په اوږدوکې د هالند د روتردام په ښارکې لیکلې ده چې له یوشمېرشعرونو سره مې پښتو متلونه هم راوړي خو په ځنې شعرونوکې یې د قافیې او وزن په خاطریوڅه بدلون میندلای چې دپاڼې په پای کې مې بېرته په اصلي بڼه لیکلي دي.

مادخپلې وسې سره سم زیار ایستلی چې په خپله ژبه یانې په پښتوژبه شعر ووایم اوکه په ځینې شعرونوکې د قافیې کمښت نه یم اړ ایستلي نوزیاته هڅه مې کړې ده چې د پردیو کلمو اولغتونو څخه ډډه وکړم.

د دې کتاب شعرونه مې که څه هم دغزل په شکل اوبڼه کې راوړې دې خو منځپانګه یې توپیر لري ،دشعر د نوروڅېرو په تېره دنوې اوآزادشعر په لیکلو مې خپل وس اوبخت نه دې ازمویلي.

دکتاب متن مې پخپله ټایپ کړی دی که کومه ټایپي تېروتنه ولري او وزن یامانا ته یې زیان رسولی وي نو په مابانديې بخشنه ولوروئ

زه په شعر وېیلوکې یواځې د الهام رول ته ډېره عقیده نلرم بلکې ددې په څنګ کې زیات لیکل،لوستل اوتمرین کول هم خورا زیات اهمیت اوګټه لري یانې دشعر ناوکی ِ هغه مهال ښه ښکلا میندلای شي چې سینګارته یې زیات پام وشي.

(c) ketabton.com: The Digital Library

که څه هم زه یو مسلکي شاعر نه یم خو د خپل ګران
هیواد او سپېڅلیو خلکو مینې او د خپلې مورنۍ خوږې ژبې
پور او عشق مې دې ته اړباسي چې که د خپلې سرلوړې ژبې
په سمندرکې یو څاڅکی هم ور زیات شي نو حق به یې یو څه
ادا او بللی شي ځکه چې دیوه توکم هویت ،موجودیت ،برم
تاریخ،ویاړ او درنښت تر ډېرې کچې په ژبه پورې اړه لري او
که له دوئ څخه ژبه واخستله شي نو هغوی بیا خپل کلتوري
هویت،ملي جذبې،دهیواد مینه،لرغونې ارزښتونه،تاریخي
کارنامې او توکمیزې اړیکې نشي پېژندلای او نه دهغو په
اهمیت او خوند پوهېدلای شي.

په درناوۍ خیال محمد کتوازی
هالند روتردام
۲۰۰۶ - ۱۲ - ۲۹

(c) ketabton.com: The Digital Library

د خیال محمد کټوازي لنډه پېژندنه

خیال محمد دعبدلغفارزوئ په کال۱۳۲۹کې د پکتبکاد
ولایت دمرکزدښرنې دملکانو په کلي کې زېږېدلی، لمړنی
زده کړې یې دښرنې دعلي بابا په لېسه کې نورې زده کړې
یې د رحمان بابا په لېسه کې اولوړې زده کړې یې دکابل
پوهنتون دابیاتودژورنالیزم په څانګه کې پای ته رسولې.
له ۱۳۴۹کال څخه یې دراډیو افغانستان دخپرونو په
ډېروبرخوکې کارکړی دی ،په۱۳۵۵کې دراډیودخپرونو
دلوی مدیریت مرستیال په۱۳۵۷کې دراډیوتلوېزیون د
وزارت معین اودسولې اوپیوستون ریس وو.
خیال محمد کټوازی د ۱۳۵۸کال په پیل کې داطلا
عاتو اوکلتور وزیر وټاکل شوخودهمدې کال دجدې په
شپږمه نېټه په افغانستان باندې دشوروي اتحادله خوا
یرغل وشواوخیال محمدیې سمدلاسه زندان ته ورټېل
واهه چې دشوروپانودا ستعمارپه ټول دوران کې دببرک
کارمل دڅرخي پله په زندان کې څه ناڅه نهه کاله بې ګنا
کوټه قلف ساتل شوی وو .

په۱۳۶۷کال کې څرنګه چې شوروپان له افغانستان
څخه په زورشړل شوي وودډاکتر نجیب دملي مصالحې
په دوران کې دنهه کاله زندان له تېرولو څخه وروسته د
نوروزندانیانو سره یوځای راخلاص شو، یوکال وزګارؤ
اوبیا یې دباندنیوچارو په وزارت کې لمړی دسلاکاراو

(c) ketabton.com: The Digital Library

وروسته بې د معين په توګه دنده درلوده، په ۱۳۷۰ کې د
سفير په توګه د ليبيا هيواد ته ولاړ او يونيم کال وروسته
د جهادي ډلو ټپلو د خپل منځي درنو جګړو په وخت کې د
هالند هيواد ته مهاجر شو .

خيال محمد د همدې کتاب په ګډون درې شعري
کتابونه لري او له ۱۳۴۹ څخه تر ۱۳۵۷ کال پورې د هيواد
په ځينو خپرونو په تېره بيا په راډيو کې ليکنې او څېړنې
لري .

(c) ketabton.com: The Digital Library

پښتو

ځوانه که پښتو وایې نو ښه پښتو به وایې
دغه دجنت له خواتوښه پښتوبـــــه وایـــې

ته د درنو غرونو په لمنو کې لوی شوی یې
سپکه خوبنکه ده،درنه پښتـــتو بـــه وایې
ښه یې له پردیو زیږو تورو څخه وچڼه
ستا ژبه سپېڅلې ده سوچه پښتو بـه وایې
داد ګلو ونه چې وطن پرې ښکلی شوی دی
څانګې ورنه مه شکوه نګه پښتـو به وایې
اوس یې چې ګرېوان ته تورلاسونه ورلوېدلې دې
ښه په لمن پاکه پښتنه پښـــــتو به وایې
ژبه خو پسول ده د ولس دښکلا ناوې ته
ګل غوندې سمباله په ګاڼه پښتو به وایې
څنې غمازان یې د اوګرې غوندې لړي سره
ستا څخه مې هیله ده خوږه پښتو به وایې

بیا یې دنړۍ له سترو ژبو سره سیاله کړه
ځانته که افغان وایې کــره پښتو به وایې
ښکلې امېلونه دشعرونو ور په غاړه کړه
«خیاله» ښه مهینه ښایستــه پښتو به وایې

(c) ketabton.com: The Digital Library

واګې

ګرد چاپېره مې راګــــرزوې ګــــردابــــــه
لا تــــــــر څومې څرخوې دغم دریابه

د وطن دمینې اورته چــې کــــړېــــــــږې
ته زمـــــــادزړګي غوښه یــــې کبابه

هرمطرب مې شرنــــګوي دزړه تـــــارونه
ستاپه شانې وچ لرګی شومــــــه ربابه

اوس غبارد ناپــــوهــــــــــي راپسې ګرزې
چې مې غېږې ته پناه دروړه کــــتـابه

دژوندواګې مې دعشق په ولــــــکه ولاړې
له اورمېږسره مې څه غواړې تـــنابه

لکه شپه چې پــــه رڼـــاورشــــــــې زړښته
زه دې وایستمه هسې لــــه شـــبابه

مادعشق په نوم خپل سرپه لاس کې دروړ
تا په پڅه توره غوڅ کړانقــــلابـــــه

چې د «خیال» په سرکې شوراومستي ګورې
ستادزړه په شان مستي لري سیلابه

(c) ketabton.com: The Digital Library

راځه

دوا ړه ستر ګې دې لړ تورې کړه راځه
امېلونـــه دې درپــــــورې کړه راځه

یو وار بیا د ښو برید راباندې وکړه
دزړه ستــــنې مې نسکورې کړه راځه

له تندي دې دلونګو خوشبویي ځي
تورپــېکی دې دورې دورې کړه راځه

که زما دزړه توتي په دام کې ساتې
دازړې لومې دې نــــــورې کړه راځه

چې ځواني دې په نظر نشي له مانه
غوړې څنې دې لړ سـپورې کړه راځه

که د «خیال»د اوسېدو خونې ته راشې
دروازې درســـره پـــورې کړه راځه

(c) ketabton.com: The Digital Library

د اکبر توره

دغم برخې مې لیکې قلمه ولې
پام دې نه را باندې نیسې ګرمه ولې
چې پخپله یې پتنګ په اورستي کړ
ترګهیځه پورې ژاړې شمعه ولې
دا اکبر دلاس وسله چې اوس خرڅېږي
ډک بوړی به دمېړانې ږدمه ولې۱
چې په خوله باندې مې نوم دهیوادراشي
تربڼولاندې مې ګرزې نمه ولې
دوطن د ویاړ شمله مې راکوزېږي
لا تر اوسه نه ماتېږې زغمه ولې
ستا په چوف کې خومې تللي وونذرونه
هرسرکوزې ته دې اړکړم دمه ولې
په هیواد کې مې دوینو باران اورې
زه به ناست یمه دبل په تمه ولې
د «خیال» زړه خوڅه کوربه دهرشي نه دی
تل ترتله پکې مېشت یې غمه ولې

۱:بوړی =توپک (دتوپک یوډول دی چې پخوا یې ډېر استعمال درلوداوترنورو ګرانه هم وو.)
په پښتولنډیوکې ډېر یادېږي لکه:
تردابوړي توپک دې جارشم
تړلی تا دی کړه زه له خیاله ځمه

(c) ketabton.com: The Digital Library

د ستورو ورا

ګلشن په ګلو ښکلی دی کېږدی ورځـخه مه وړه
چمن یې رنګین کــړی دی غوټی ورځخه مه وړه

په دښته دآسمان کې یې رڼــا لـــــګې تورتمه
د ستورو د وراناوې ده سپوږمی ورځخه مه وړه

د سیند په غور ځنګونو کې مستي یې دزړه هیله
کبـــان ورځخه مــــه وژنه هیلی ورځخه مه وړه

دا غشې دلینــــــدیو ځخه وبـــــا سه صیاده
بید یا ورسره ښه برېـــښې هوسی ورځخه مه وړه

نسیم د پسرلي ورسره لــــوبــــــې کوي بازه
دازرکې دې که زاڼــــې توتکی ورځخه مه وړه

ادم چې په دې ځمکـــــه خلیفه د الاهــــــي ده
دژوند ښکلې تو ښه یــــې دا نړی ورځخه مه وړه

ترڅو به په دې غرونو دتـــا سیوری ګرزې د بـــــه
د «خیال» دزړه دمینې ښا پـــــېری ورځخه مه وړه

(c) ketabton.com: The Digital Library

لا يې مړه بولي

«يو متل دی وايي مکړه هغه منډه ۱
چې لمن دې شي په کلې کې بربنډه»

د مېړانې دې کمی نشته افغانه
خوغمونه دې ليکلې دي په تنډه

«چې په لاس باندې وازېږي څه حاجت دی ۲
چې په خوله يې خلاصوې تړلې ګنډه»

غليمانو موبياتي په لاس نيولې
له هرلورې غوڅوي د وطن څنډه

«لا تراوسه پورې مړه ورته وايي ۳
د پټې ريشکه يې وخوړله غونډه»

ستا له هرنګه ښېګڼو څخه تېريو
خوداغله دې ببېرته وباسه ګاونډه

چې په تورو دې وهو ويجاړبه نشې
کلک ولاړيې د افغان دلارې خنډه

چې يې برخې له ازله راوېښلې
خدازده څه شوه د پښتون د نصيب ونډه

(c) ketabton.com: The Digital Library

«ستا د پوهې په سمند پورې يې اړه ۴
چې د بخت بګۍ به څو پوري وي رنده »۵

که هرڅو دې تشوو نه خالي کېږې
لاتر پېڅو پورې ډک يې د ويرډنده

د زړګي د خندا ګل مې نه غوړېږې
په هرمټ باندې مې بارده د غم پنده

ستاله پټ سره به پا يو د «خيال» ژبې
د پښتون د توکم مورې مه شې کونده

....

۱: وايي مکره هغه منده چې سومبۍ دې شي بربنده
۲: غوټه (ګنده) چې په لاس خلاصيږي خولې ته
څه حاجت دی .
۳:د پټې ريشکه يې ټوله وخوړه دوئ يې لا مړه بولي
۴ : سمند = آس = نيلی (د آس يو ډول دی)
۵ : رنډه =نه منونکی=ځېل کونکی=رېنګه کونکی

(c) ketabton.com: The Digital Library

خطر

نصیب وکړې هسې چارې په ماباندې
وبه نـــکوي انکار پـــــه وچې سپاندې۱

دعزت کالي مـــې کـــاږې لـــه بدنه
په لغتو مـــــې وهـــــي راپورې خاندې

زه له شرمه چاته حال وبـــيلی نشم
برچه پک دي خدازده څه راباندې کاندې

تش زګروی کـــولی نشمه سخـــتي ده
چې ټټرمې شـــو د اوبښ تـــرسینې لاندې

دواړه لاس مـــې راتړي په ځنځیرونو
ټېـــــــل وهي مې د اجل په لور وړاندې

د رباب اود شپېلۍ نغمې سرې شوې
اوس په هره خواکې چیغې دې یاساندې

مـــورې پـــټه خوله دې ونیسه خطردی
نورد «خیال» په قبرمه شکوه غړواندې۲

۱: سپانده = سپېلنی
۲: غړواندی = غړوندی = غاړ

(c) ketabton.com: The Digital Library

دفکر کجاوه

دیدن ته دې راغلی یم مانې ته مې درپـــــرېـــږده
په ځنګ کې به دې کېنمه نالی ته مې درپـــرېږده[۱]

پوهېږم چې په سترګوکې دې شرم ځای نیـــولی
مجبوریم درته ووایم خولګې ته مې درپرېـــــږده

که داغوښتنه ګرانه وي نوخوادې بده مـــــه شه
ګرېوان ته دې لاس نه دروړم تنې ته مې درپرېږده

که لږ پسې درتېرشمه دښکـــــــلې مخ له پولې
دزنې ترمنې لاندې غـــــــړی‌تـــه مې درپرېږده

دزلفـــوله هـــــرتـــال سره دې فـــکر زنګومه
چـــې زړه درسره وتړم کمڅې ته مې درپـــرېږده

داتـــولـــې مې که نه منې نو وه بدرې جـــمالې
د اوښکوله باران سره سولګې ته مې درپرېـــږده

دفکـــــرکجـــاوه مې د واده په اوښ سپـــره ده
د«خـیال»سپېره نصیبه ناوکې ته مې درپرېـــږده

۱: نالی = توشکه

(c) ketabton.com: The Digital Library

مرغلرې

که لرې رانه پاته دې که برې رانه پاته
دزړه دواړه ټوټې مې برابرې رانه پاته
په ځالو دګوربتوکې چرګوړې مېشته شوې
دچتکو په منګولوکې کوترې رانه پاته
پردیو یرغلونو کړم له ساندوسره روږدی
له ډول اوله اتڼ سره سندرې رانه پاته
نسیم یې له پلوسره خوځښت کولای نشو
دږیروپه تاړاک کې خیالیګرې رانه پاته
نږدې ورته ورتلای نشم له زهرو یې وېرېږم
په ستونې دښامارکې مرغلرې رانه پاته
واتڼ دپردېسیو مې دهیلوزمری وژنې
وطن مې ترغدیولاندې لرې رانه پاته
له تېکې څخه توره مودبل په امر وزې
بدله زمانه شوله ډغرې رانه پاته
د«خیال»دزړه شاهین دی دهوا په لټه پایې
دښکارپه تورولوموکې وزرې رانه پاته

(c) ketabton.com: The Digital Library

پرتله

خال دې پاچا تندی وزیر زلفې لښکرې
په هیوادونو دې ولکه ده زوروری
خوله دې دربار غاړه دې ارګ سینه دې تخت ده
دواړه لېمې دې پیره دارې بختورې
مخ دې سپوږمۍ ځواني دې لمرخالونه ستورې
ستا دښکلا د بوې بلبڼې خیالیګرې
وربل دې دام څڼې دې لومې د وربښمو
زما د زړه بوراخومه نیسه دلبرې

۱۳

رنګ دې ګلاب ونه چنار بوی دې دمشکو
نوم دې په درسته نړۍ تللی مرغلرې
څڼې دې رنګې کړه زما دمټ له پاسه
«په خوند دې نه یمه په خرپ دې یم ګاځرې»
زړه دې انګار ګوګل نغری مینه دې اورده
مايې لمبو ته کړوې د لرې لرې
زما د زړه ستنې به رنګې کړې له بېخه
که دې راواړولې سترګې مرورې
خوله دې غوټۍ خندا دې ګل دیدن دې باغ دی
دعشق بلبل مې غږوي درته سندرې
د «خیال» له پام څخه به ولاړې نشې دواړه
دتا دسولې ښایسته سپینې کوترې

(c) ketabton.com: The Digital Library

ځونډی

اوردمینې راکړه چې لوګی دې شم
وچ به دې نظرکړم سپېلنی دې شم
خوله خودې پېزوان په اجاره یوړه
لاس دې رانږدې کړه چې بنګړی دې شم
څنې دې زماترملاوپېچه
ځان راسره وتړه مېږوی دې شم
ښه مې په کتوکتوکې وڅاره
ستازمریوسترګوته کبلی دې شم۱
تاخو په ګلونوزړه بایللی دی
راشه چې دهیلوپسرلی دې شم
پاس مې د وربل په څوکو وتومبه
ښکلې چې په څنیوکې ببری دې شم
اوسم به دمشکوله وږموسره
یاره که په غاړه کې ځونډی دې شم
«خیال»په ګودرونوباندې ګرزوه
پرېږده چې په سرباندې منګی دې شم

۱: کبلی = دهوسۍ زوی = آهوبره

(c) ketabton.com: The Digital Library

د کوږ کټې

که دزړه د مینې رازغواړې د چټې ۱
کیسې ټولې دې له اوښکو سره پټې

«نڅاګره چې نڅاکولی نشې ۲
وایې مځکه لاکږه وینم له ستټې»

چې له شوقه به په لاره سمې نه تلې
په دې ښارکې پاک لمنې اناوټې ۳

خپلو ښکېل کړو د پردیو په دامونو
کنه موږ خودرلو دلې پخې متټې

«که یې لاستی له خپل ځانه څخه نه وای ۴
تبرڅنګه ماتولې ونې غوټې»

هم یې لاس زما په وینو باندې سره دي
هم به وړمه دقاتل د وبال څټې ۶

« اوس دیوې سپږې لپاره چې لري یې ۵
ټول پوستین په اورکې غورزوي دالټې»

نه یې ګورمه ښارونه بې خطره
نه زما جونګړه پاته شوه دختې

(c) ketabton.com: The Digital Library

د پردو ترمنت لاندې مه شې «خياله »
«دلاهور ترګټو ښې دې د کور ګټې» ۷
۱۷

۱:چټه :په وزن د «لټه» = مسته =ښايسته =خياليګره .
د پښتو په لنډيو کې د هر دود لري لکه :
چې کته ځې خال ته مې ګوره
د هندوستان د چټو نشته شنه خالونه
۲:نڅاګره چې نڅا نشي کولای وايي مځکه کږه ده
۳: اناوټ =د بل د اوږو بار = اړ =محتاج =بېوزله
۴: ونه وايې که مې لاستی له خپله ځان څخه نه وای
نو چانه شوم ماتولی .
۵ : څټه =جوال=بوری= بوجی=وری= توبره
۶ :د يوې سپرۍ له پاره ټول پوستين په اور اچوي
۷ : د کور ګټې دلاهورګټې دي

(c) ketabton.com: The Digital Library

خیال غواړې

زړه مې يار بېدلی دی وصال غواړي
ښه يې په ګانه باندې سمبال غواړي
ځان پرې کړوي د کباب خوی لري
دا ډېر بوه پرست پتنګ مشال غواړي
پر برېډه چې تو بې ورسره ماتې کړم
مسته په سرو شونډو کې وبال غواړي
بيا به مې د زړه خونه روښانه شي
يار مې د تندي د پاسه خال غواړي
اوس مې په کوګل کې غبارونه دي
زړه مې د اشنا د مخ مشال غواړي
بيا مې دا بدرنګه صياد ځاري نن
سر مې غوڅوي راڅخه مال غواړي
«خوله يې د ګيدړې شخوند داوښ وهي»
ځکه له افغان سره جنجال غواړي
بيا لکه ژوره د ، رګ وينې څښي
توره خپکۍ ګوره موړ وال غواړي
حق ته خو اورونه ګلزارونه شي
ژوند مې د انګار په لورې تال غواړي
رو ړدی شو په وينه د انسان باندې
بيا خوني ښامار راغلی «خيال» غواړي

(c) ketabton.com: The Digital Library

دا شعر مې لا پخوا لیکلی وو.

مجبوري

کډې وتړې، زامنو سباوون دی
اوس زمونږ له خپل وطن څخه بېلتون دی
کلی کور او هدیره مو پاته کېږي
مجبوري ده په سفرباندې مو یون دی
له آمونه شوروېان راپورېوتې
نن په ټولو اولسونو کې پاڅون دی
خودا پورې پاکستان ته پناه وړمه
غم ځپلی زړه مې څکه ځګرخون دی
د شمال او د سهیل په منځ کې ښکېل یو
د دوئ دواړو د افغان په ضد تړون دی
«سپي په خپلو کې که څو مره سره وران شي
خو فقیر ته بیا د ټولو پیوستون دی»
زو یه ګوته په ماشه نیسه په لارې
د هیواد د آزادۍ په نوم موتلون دی
د قصاب چاړه په لاس کې چلوي یې
«خیاله» څرنګه وناړې، وناړې پښتون دی

(c) ketabton.com: The Digital Library

دبخت هنداره

چې هرچېرې لتوم ښکلی یار
مخامخ راته راشېږمه شي اغیار
خپلې د کې خزانې ته چې ورځمه
ترې چاپېره وي دبل کلي ښامار
که هرڅو یې پرېمینځم دبخت هنداره
سر په سر ورباندې ګرزي تورغبار
زه دکلي په ناورین باندې خپه وم
اوس به څه کړم ورانوي مې غلیم ښار
«نن خو تش دمور له څنګه سره تېرشو
زه وېرېږم چې دا لاره شوه دمار»۱
چې رقیب باید پرې خپله ځړېدلای
نصیب مور ته درولی هغه دار
سپېره منی ورنه ښه ګڼمه «خیاله» ۲
که په وینو وي لړلی نوبهار

۱: وایي له دې څخه نه ډارېږم چې مار مې له څنګه تېرشو بلکې له دې وېرېږم چې دا به یې لاره شي .
۲: منی = خزان

(c) ketabton.com: The Digital Library

لونګ

که هرڅو مره یې سیالان ګڼي بدرنګه
ما ته ښکلې له هرچا ده شوخه شنګه
د سرسترګې مې کږې ورپسې اوړې
چې د پړک غوندې مې تېره شي له څنګه
«خوند یې ښه دی راتله یې» زما ونډه
چې لرې یې دا شنا د میني بنګه
په تومت د عشق یې زه په اور کړېږم
خو په غاړه کې یې ته زانګې لونګه
لکه موج د اباسین چې په موړ وځي
مسته هسې وي روانه ړنګه بنګه
ما ته برید د سپینو تورو را په یاد شي
چې دې اورم د لیلا د بنګړو شرنګه
«خیال»د زړه په هغه رنځ باندې اخته شو
چې یې واخست د تېرو ښو له جنګه

(c) ketabton.com: The Digital Library

دنیل ناوې

مړاوی شانتنه ګل یم له پرهاره سره اوسم
اوس چې دازغیو له بهاره سره اوسم
مینې زمابرخه په اورونوکې لیکلې
غوښه دکباب یم له انګاره سره اوسم
نن یې ترملا پورې بمونه راتړلې
څه ساده پښتون یم له هوښیاره سره اوسم
خپله پیمانې وهي په ماباندې مرچلې
ځوان دلوړوغرونو یم له ښاره سره اوسم
ښه ګېډۍ دګلووم راولوېدم له څانګې
یوورمه باروتو له غباره سره اوسم
بیالکه دمصرناوکۍ دنیل څپوته
ونډه دتوپان شوم له سینګاره سره اوسم
«برخې ازلي دي نه په زور نه په زاري دي»
زه ازل رټلی له ښاماره سره اوسم
پښ یم ټکولی دزرګرله بټۍ وزم
تش په تصورکې له رخساره سره اوسم
خپله دانګورپه شان له تاکه څخه شکېږم
نوروته په جام کې له خماره سره اوسم
ګرزي هر صیادراپسې ولې مې په غشو
زه دتوتکۍ غوندې له ډاره سره ا وسم
اوس خوچې ګیدړه له زمري څخه باج اخلي
پېښي مې اړباسي چې له واره سره اوسم
ویارم چې تر اوسه لادخپل ظن په مینه
اوښ غوندې تړلی له مهار سره اوسم
«خیاله»ځان بدل کړه زمانې په اوښتودې
څوبه لاپه خوب کې له ټینګاره سره اوسم

(c) ketabton.com: The Digital Library

د فلک مېچنه

دلا مبو په نمت را غله هغه لوړه
ډنډ په خپله غېږ کې ونيوه لغړه
بخته ما سره دې څه تربور ګېني ده
چې يې نه بولې زما د ياري وره
دآشنا د شونډو سرې سکروټې ګوره
زما زېړ زبېښلی رنګ ورسره تړه
لا ترڅو به لاس ترزنې ورته ناست يم
چې مې ګرزي په هر بڼ د غبار لړه
«يو متل دی وايي ښه ده په عمل کې۱
له پراته زمري نه ګرزنده ګيدړه»
ځوځ خونه يم چې ازغي په غېږ کې ساتم
د باغ ګل يم له وږمو سره مې اړه
زما سترګې لکه غلې ورپسې اوړي
چې تېرېږي مې له څنګه سره غوړه۲
څو چې ګرزي د فلک مېچنه هسي
د پښتون د بخت اوګره به وي ناوړه
د رتبې د شوق په تمه دې زاهده
د مذهب ښکلې لمنه کړه ککړه
په خوځښت د زمانې کې معجزه وه
چې يې ماته کړه د خيال د نصيب دړه

۱: تر پراته زمري ګرزنده ګيدړه ښه ده
۲: غوړه = ښکلې = ښايسته

(c) ketabton.com: The Digital Library

اورلوبه

هسې چارې دې راوکړې مینتوبه
چې اوس ګرزمه رسوا له لېونتوبه
که هرڅو ژور ویده یمه هیواده
ستاتوده مینه مې وباسي له خوبه
هسې رنګه دې غمونو لوغړن کړم
چې مې اوښکې شولې وینې له زووبه۱
روغ زړګی مې ستادمینې له بابته
په ګوګل کې نه ځایږي له پړسوبه
ښه ځواني مې دپتنګ غوندې لوګی شوه
چې مې وکړه ستاله عشق سره اورلوبه
سر اومال به زما دواړه درنه جارکړم
که مې ستا په مینه تنده شې خړوبه
خیاله پاڅه دتکل نیلی په زین کړه
مېړني خونه ډاربږي له سرکوبه

۱: زووب (زهوب)=ګزک=التهاب =خوږین = انفیکشن . (هغه ګزک او التهاب چې له ټپینګې وینې سره له ټپ څخه راوزي .)

(c) ketabton.com: The Digital Library

پردېسي

چې د باد غوندې مې تېره شوې په څنګ
زمازړه درپسې دروميي په غورځنګ
هسې رنګه خوشبويي دې ځي له زلفو
نه يې مشک لري نه عطر نه لونګ
دا ځواني چې ته لرې د چنار ونې
مابه وباسې له کلې نه ملنګ
د کاروان بهيربه پټ په غرونو ولو
چې وانه ورې کوم يو غل د جرس شرنګ
«غوښې ټولې د خانانو په خوراک ځي۱
په هډوکو يې د سپيو سره جنګ»
هغې سپينې زما ړيره کړه راسپينه
چې وربل يې شو په مخ باندې راړنګ
د ښرنې و چې د ښتې مې ياد ېږي
پردېسي ده په يوروپ کې مې زړه تنګ
«اوس له پېښې څخه تېښته وايي نشته»۲
«چې مې يو پلوته پړانګ دی بل ګړنګ»۳
خياله بېرته د خوشحال تورې ته لاس کړه
چې دې بيا په کهاله راغی اورنګ

۱:غوښې خانان خوري په هډوکو يې د سپيو جنګ وي
۲: له پېښې تېښته نه شته
۳ : يوې خوا ته پاڼ بله خوا پړانګ دی

(c) ketabton.com: The Digital Library

چاودنه

سپېدو وچاوده په پای کې رنـــګ دشپې
هره خـــــوايې رڼا ګانې کړې خورې
لاګلابو خپل تـــــاجـــونـــه سمول
چې خاټولـــــوپه سر جګې کړې شملې
دګلپاڼو پـــــه لمـــــنو اوربـــدلې
مـــــرغلرې دشبـــــنم رڼــــې رڼې
د وږموڅپې نسيم په غـــــېږ کې يوړې
ورو ښـــــلې يــــــې بلبلو ته ولجې
چنارونوتر نظرلاندې څـــــارلــــې
چې ترې لاندې غوړېـــــدلې وې غونچې
په شنېليوکې لګيا وو بـــوی دمشکو
له ګـــــلاب سره سينځلې نڅېدې
پلوشود ونـــــوڅڼـــــې ږمنځولې
په لښـــــتيوکې اوبـــــه رابهېدې
دګهيځ شمال يې څانګې ښکـــــلولې
له غوټـــــيوسره پاڼـــــې غوړېدې
په هرګوټ کې ګودرونه وو د پېـــــغلو
پنډېدلې پـــــرې دکـــــلې پښتنې
چې ناڅاپه توغـــــندی دغليم راغی
لور پـــــه لور باندې يې تيتې کړې چرې
دچڼچوڼو پرهارونـــــه يـــــې څيرل
له تـــــوتيـــــانو څخه وينې څڅېدې

(c) ketabton.com: The Digital Library

د چالاس او د چاسر ورپورې نـــــه وو
ښکلې نجــــــونې په ټپونو کې پرتې
پټول يې خپل زخمونـــــه په منګولو
د ګـــــــو درغاړې په وينو باندې سرې
توتکيو ورتــــــه ســــانـدې غږولې
له غوغــــــا ســــره په غم کې ګډېدې
خيال چې وليد دغه ويرد باغ په منځ کې
دواړه ستـــــرګــــــې يې ترپايه ژړېدې

(c) ketabton.com: The Digital Library

دمحبوب علي د ښکلې شعر په اقتفا

تصویر

بخته په دې مړاوې ګل کې بېرته ښکلا وا چوه
بیا په دې ویده بدن کې مسته اروا وا چوه
ناوې د وطن به بیا د حسن پسول وا غوندي
ته یې په سپین مخ باندې رنګینه برېښنا وا چوه
زه به د غزلو مرغلرې ورته وپېیم
ته د دې خېرې د پاسه سپینه رڼا وا چوه
لمر د پیوستون به د خیبر د پاسه وخاندي
ته پکې زرینې پلوشې د وفا وا چوه
زه به یې د درستو کړاوونو کیسې ولیکم
ته پرې د خټکو د شعرونو غوغا وا چوه
ستا نه یې ټپونو ته پټۍ غواړم طبیبه
لږ پکې افغان ته د یو والي دوا وا چوه
راشه د ژوند باده په دې ونو کې راوګرزه
بیا د د غه بڼ په وچو څانګو کې سا وا چوه
بیا به رنګینې د پسرلیو ورته راشي
ته یې په ګلونو کې وږمې د سبا وا چوه
خیال ته یې چې نوم افغانستان تر ښکلو ښکلی دی
ته په دې وجود کې بېرته ښه پښتونخوا وا چوه

(c) ketabton.com: The Digital Library

پرتم ځي

«که په لاره باندې مار په هر رقم ځي[۱]
خپلې سوړې ته چې ورسېږي سم ځي»
که يې هرې خواته اړومه څوکه
برابرمې د وطن په لورقلم ځي
زه پوهېږم چې پخپله ورسره يې
تا به څه کوم زاهده چې پرتم ځي
«توره شپه به بې له چرګه هم سبا شي»[۲]
نوريې خوښه ده په سمه که په چم ځي
نن خو پورته د مريخ په تندي پل ږدي
دلته ولې بې ګودره لا ادم ځي
زه به چاته فريادونه رسومه
چې مې بياله خپلې غېږې نه صنم ځي
نوريې نشم په سينه کې تم کولی
چې د زړه له زولنو څخه مې زغم ځي
د پردو په اوږو ته راغلې سايبه
اوس به خيال له خپله کلي څخه ګرم ځي

۱: مار که هر څومره کوږ روان وي ،خپلې سوړې(غار، سوري)ته ځان سيخ کړي .
۲: بې له چرګه هم شپه سبا کېږي .

(c) ketabton.com: The Digital Library

لاسکتویه

دلته به څوک نه وي چې يې بوږې نه وي غاړې
ټول په دغه کلې کې له غمه څخه ژاړې

وايي«تر وژلې وړور پرې ابښې ګوممل ښه ده»۱
کور اوکلی پاته زموږ کډې ورنه ولاړې

دغه يې انصاف وودجهاد دمخکښانو
وګوره دښارکوڅې يې څرنګ کړې ويجاړې

څه مشکل صياد ته چې يې ولې په ليند يو
ويرخوپه کوترودی چې ځالې يې شوې شاړې

بل ته خويې لاس په سلامي نيولی پورته
دلته يې له موږسره دخولې خبرې لواړې

څوبه لاسکتويه ځو دبل ترحکم لاندې
ځوانه که ښادي غواړې لستوڼې به د رنغاړې

«فيل که چېرې مړ شې بيايې هم په زنګانه کې۲
يومتر اوبه خولا په کچه وې ولاړې»

دی خودې پښتونه په اتوم باندې سمبال کړ ۳
خپله دې له سرڅخه ترلې دي ريتاړې

(c) ketabton.com: The Digital Library

وينې به دې زبېښي دژورې غــــونــــدې ګله
ځوېې چـــې ونه بــــاسې لـه خپلو غوښو داړې

هسې به له شګو ځـــخه پــــړې ځـــانته اوبې
سرپـــــه زنـــګون ناست يې دبابا په توره وياړې

ستا په اراده پــــورې هــــــم اړه لــــري خپله
خــياله «په هغه باندې به واوړې چې يې غواړې»۴

۱:تر وژلې ورور پرې ايښې ګومل ښه ده.
«ګومله دپکتيکا د ولايت يوه تاريخي ولسوالۍ ده.»
۲: فيل که مړشي بيا يې هم په زنګانه کې يو متر اوبه ولاړې وي .
۳ : دپاکستان داتوم پلار قادرخان نومېږي چې په ختټه پښتون
اوله ايران سره يې هم په دې برخه کې زياتې مرستې کړې وې
خواوس ديو مجريم په شان ترڅارنې لاندې ژوند کوي .
۴ : چې غواړې په هغه به به واوړې.

(c) ketabton.com: The Digital Library

کوکارې

چې په مايې لګوې د ناز نوکارې
له تندي څخه مې وينې وهي دارې
دا بهير به د جنون په لورې درومي
د عشق اوښې په تدبير نشې مهارې
چې له زړه مې د غمونو کډې بار کړي
شوخې سترګې دې راواړوه خمارې
«په ګيدړې پورې خپله لکۍ اورده»۱
په ماوکړې خپلې مينې هسې چارې
که د بوې يې په هرڅلې بلې نه شي
د عشق لارې ترمنزله دې غبارې
چې مې ولې د ښو په توغندېو
لکه دروی د شپنو وهم کوکارې
که له «خيال» سره د مينې ګانه نه وي
د غزلونو ځنګه شي سينګارې

۱: ګيدړې ته خپله لکۍ بلا ده

(c) ketabton.com: The Digital Library

يرغمل

زه ورته ګورم چې دوئ مې کور وړي
دژوند هستي مې دبل په زوروړي
«اورلره راغله دکورمېرمن شوه»۱
رپاند بيرغ مې رانه نسکور وړي
پخپل پټي کې کرونده وکړو
پروړه زموږ شی غنم مو نور وړي۲
بې له څښتنه دګلو بڼ دی
پاڼې يې باد وړي غوټۍ يې لوروړي
دلوړوغرونوخزانې کاڼي
لاجورد يې غله وړي ونې يې اور وړي
دشيخ پلتنې په کوڅوګرزې ۳
له زړه نه مينه له سرنه شوروړي
موږيرغمل يودبل په لاس کې
يامومسکووړي يا مولاهوروړي
په هرګلشن کې سپلۍ چلېږي
توتيان مووژنې باغ مو سمسور وړي
زما په برخه دمينې اوردی
سينه مې سوځي زړه مې ټکور وړي
ګناه يې خپله لاس په بل پاک کړي
مريې خودی دی «خيال»يې پېغوروړي

۱: اورلره راغله دکور مېرمن شوه .« پخوا داورلګيت استعمال دومره ډېر نه وونوسکروټې به د چلم يا چای له پاره يوله بل کورڅخه راوړل کېدې کومه نجلۍ د چاکورته داورلپاره ورغلې وه او همالته يې دکورله څښتن سره اړيکې پيدا شوې وې چې خبره تر واده پورې ورسېدله او په دې توګه نجلۍ دکور مېرمن شوه اودامتل ترې پاته شو .»

(c) ketabton.com: The Digital Library

۲: پروړه = بوس
۳:پلتن= اولسي او ملکي لښکر=غیرنظامي لښکر

د زړښت خپسکه

یاره نن خو په کتلو کې ثواب را
ستا په سترګو غړځنیو کې شراب را

چې وړمې یې بو یو مه پرې مستېږم
ګرانه ماته د هغو شونډو ګلاب را

اوس د مینې په غمونو کې ډوبېږم
ستا د ځنیو له وربښمو نه تناب را

زمولوي مې د زړښت خپسکې ورو ورو۱
لږ د مینې ماتو لوته شباب را

چې کیسې د عاشقۍ دې پکې لولم
ستا د مینې د مذهب هغه کتاب را

عشقه ښه مې کړوه د اورلمبو ته
زه ترټلو ته پیدا یمه عذاب را

چې هرتاریې د درخو له زلفو جوړ وي
خیال ته هسې د آدم دلاس رباب را

۱: زمول « په وزن د شپول » کمزوری او بې سېکه .
دا لغت زموړ په سیمه کې اوس هم دود لري خو د شیخ
اسعد سوري علیه الرحمه د بوللې لمړی بیت چې د غور
د زړور پښتون پاچا امیرمحمد سوري پر مړینه یې
دیوې ساندې په ترځ کې وېلی وو په هماغه وخت کې
هم معمول وو البته د « ز »توری ساکن دی لکه :
دفلک له چاروڅه وکړم کوکار
زمولوي هرګل چې خاندي په بهار
« پټه خزانه »

(c) ketabton.com: The Digital Library

درځم

دیدن ته دې هیواده له جرګو سره درځم
ستاغېږې ته دعشق له ولولو سره درځم
پوهېږمه چې لارې پاټکونو دې نیولې
زما جنت ښانه له خطرو سره درځم
داغرونه اوډاګونه دې باغونه د ،ارم شه
بلبل دې یم وطنه له نغمو سره درځم
دزړه په سرمې برېښې لکه ستوری د پېروونو۱
په تا باندې مین یم له پښتو سره درځم
بېلتون دپرد ېسې دې یم له غېږې نه ایستلی
په دې باندې که پړیم له توبو سره درځم
د «خیال» دزړه دهیلود ساحل دغاړې ګله
دمینې په دریاب کې له لامبو سره درځم

۱: پېروونې = داپه اسمان کې د ستورویوه ښکلې
ډله ده چې یوله بل سره خوا په خواکې پراته دې .
کوچیان اوکلیوال خلک دپېروونو له خوځېدلو او
راګرزېدلو څخه دشپې مهالونه اودکال موسمونه
پېژني ،له کهکشان اولمریځ نظام سره توپیرلري .

(c) ketabton.com: The Digital Library

دکانړې کرښه

راوړه جام د بنګو چې نشې درسره ماتې کړم
اور د مینې راکړه چې لمبې درسره ماتې کړم
څوبه لا پلمې د پرهېزونو یادوي راته
پربېږده د زړه سره چې توبې درسره ماتې کړم
زه خو د اجمل غوندې زمری د نظم نه یمه
ښکلې چې په شعرکې ولولې درسره ماتې کړم
ړمنځ به دې د تورو تورو زلفو د ولول شم چې
څنې دې په لېڅوکې خورې درسره ماتې کړم
لوزمې له تاسره د کانړې په سرکرښه ده
څه پردی خونه یم چې وعدې درسره ماتې کړم
مخ دې لکه لمر د سبا وون دی پلوشې وېښې
راشه چې د وړانګو رنګینې درسره ماتې کړم
دلته بدرګې د ښېلتانه راپسې ګرزي لا
مینې د کلونو به دلې درسره ماتې کړم
وو ایه غماز ته که زموږ له غرونو نه وزې
سم به په دې پرښوکې پنجې درسره ماتې کړم
«خیال» خو که دکلې په دودونو ډاروې لیلا
بیا به دې ملنګ شم چې پلمې درسره ماتې کړم

(c) ketabton.com: The Digital Library

ټال

نه دې ساري چېرته وينم نه دې سيال شته
نه دې ګورمه څوک وړ نه دې مثال شته
دې بوي احسان به ولې تروږمۍ وړي
چې د زنې په شيشه باندې دې خال شته
هره شپه يې زنګوه تربرېځره ۱
زمافکر ته دې تل دزلفو ټال شته
راشه اوښکې مې راوچې کړه دسترګو
چې له تاسره زمادلاس دسمال شته
نور به نه درته راوړم دباغ ګلونه
چې وربل دې په ګاټه باندې سمبال شته
زما مينه برملاده چې څه کېږي
په دې ښارکې خوګردونه دشمال شته
لاترڅوبه مې ترټې په تورد مينې
ماچې څومره ځوروې هومره وبال شته
که هرڅو په اشارورا سره ګرزې
«غل په غره کې نه ځايېږي»دامثال شته
دغه لړې د تورتم به هم رڼا شي
دبېلتون په تروږمۍ پسې وصال شته
که يې غواړې له کلاڅخه راووزه
ستالپاره دګودرپه غاړه« خيال » شته

۱: بربېځر= ځاښت = دغرمې اوګهيځ ترمنځ مهال . دمهال لپاره په پښتو ژبه کې ډېرخواږه نومونه موجود وولکه: سپېده چاود يا سپېده داغ، ګهيځ ،لمرڅرک، بربېځر ،غرمه،برمل ،لرمل ،لمرلوېده، ترمل او شپه د اسلام له راتګ څخه وروسته هم موجودووخوبيالکه زموږ نوره ژبه دناوړو پېښو له کبله وسولېدل اوله منځه

(c) ketabton.com: The Digital Library

ولاړل يوائې غرمه په ټولو پښتنو کې لا پاته ده دګهيځ
استعمال هم کمېدونکی دی او برېځر زموږ په خواکې
لادودلري ښکارندوئ عليه رحمه چې د سلطان شهاب
الدين غوري په واکمنۍ کې مخوراو ښه شاعروود
يوې بوللې څخه يې د پښتو مهالونه داسې ښکاري .

هرګهيځ چې لمر څرک کېږي له خاتيځه
څو چې يون کادلوېديځه په څنډونه
که برېځر وي که غرمه وي که برمل وي
که لرمل ، که لمرلوېده، که ترملونه

« پټه خزانه»

ټاپې

هغه کوزکلی زموږ وونوم يې ويرشو
چې دا پورې شوروی پکې آميرشو
دلرغونو خزانو په نمت راغی
خود غرونو په پېچومو کې راګيرشو
له کابل څخه يې پورته کړې لوخړې
چې د کلي ږېرورد بهير ميرشو
د مذهب سپينه لمن به کاندې خړه
چې په سيمه کې ناولی زموږ پيرشو
يو په بل باندې ټاپې دې لګوي يې
لا پرون يې مجاهد وونن کاپيرشو
اوس به چاته د زړه چيغه رسومه
زما خوب د مينې بل رنګه تعبيرشو
لو يه خدايه د رحمت ډېوې رڼا کړې
که تورتم زموږ دفکر پې تنوير شو
چې دباز پېښې کوي د ونو چتکې
«خيال» خوځکه په سيالانو کې زهيرشو

(c) ketabton.com: The Digital Library

قلم ولاړ

یوه ګیله وه چې دلاسه مې صنم ولاړ
اوس به څه کړم چې مې زړه ورسره سم ولاړ
زه به هم دفکرتال وړپسې ولم
چې مې یارلکه شاهین په نوې چم ولاړ
«سړي غرونه دي مېړمنې اړمونه» ۱
له جنته څخه څرنګه ادم ولاړ
رڼاورځه مې شوه هغه مهال توره
چې زما له خواري برخې نه قلم ولاړ
که ګیلې لرو له روبل اوډالرو
دافغان په ټکولوکې درهم ولاړ
خپلې ژبې ته خپه وم چې غوښېږي
اوس وېرېږم چې له منځه مې توکم ولاړ
نن د «خیال» دزړه ټپونوګزک وکړ
چې دعشق له درملنې يې ملهم ولاړ

۱: سړي غرونه دي ښځې یې اړمونه .
ښځه اونارینه دانسان دیوه سر،دوه سترګې دي ،په
دې متل کې چې کوم مفهوم ځای نیولی هغه یوائې
په متل پورې اړه لري اود قافيې تابع ګرزېدلی دی
اوبس .

(c) ketabton.com: The Digital Library

هینداري وهي

آشنامې کډه وکړه لاري وهي
له خواشینۍ مې زړه کوکاري وهي
بېلتون پرې زړې دغمونو کړي
دژوند په دښته مې شیدیاري وهي
خپله څېره ورته ښکارېږي پکې
وزه له ښکر سره هنداري وهي
غریب یې تل دزړه په وینو ګټي
شیخ یې په کلي کې تیاري وهي
اوس چې په لاس کې ماشینګنې لري
دوی له کېبلو سره خواري وهي
د زاهدانو عدالت ته ګوره
له ځانه سل ځله هوشیاري وهي
«لکه کاغی دزرکې غاړه کوي ۱
خپله یې هېره شوه بغاري وهي»
نجلۍ دعشق په نېزه وویشتمه
خیاله له زړه مې وینې داري وهي

۱: کاغي دزرکي غاړه کوله خپله یې هېره شوه .
کاغی = کارګه=کاغ =کوړاغ =زاغ =کارغه .

(c) ketabton.com: The Digital Library

پاړوګر راغلی یم

وعدې ته دې جانانه په ګودر راغلی یم
داڅه زېږی مهال دی مازدیګر راغلی یم

انځورد سپینې خولې دې دغزل په بیه کاږم
دیدن ته دې مهینې په هنر راغلی یم

دعشق په پلوشو کې به دې وپېچمه ګله
ستاحسن ته څرګنده لکه لمر راغلی یم

نغمې دبلبلانو که دمینې سرول وي
نوزه هم درته ګرانه په غومبر راغلی یم

ګربوان مې که شکېدلای دی دزړه ښیښه مې پاکه
خپه نشې له مانه چې ببر راغلی یم

کمځی دې که هرڅومره بې اودې غوندې ماران دې
په دم یې اېلومه پاړوګر راغلی یم

ترڅو به د دسمال په اشارو سره غږېږو
د«خیال»مینه رسوا شوه په ډګر راغلی یم

(c) ketabton.com: The Digital Library

منه

زه له پېریانو تښتم ته راته د پېریادوې
خپله کوکارې وهې ماته مې غرېب یادوې
لاس دې په وینو سره دې، په بل تورونه وهې
لوړې مانې دې ګوره چې ماته جېب یادوې
ناصحه ځان بد لوه دوخت له منډوسره
زه دې ملا ته حیران ته دې تالېب یادوې
مرید دې وچې شونډې، تناک لاسونه ګرزي
اوس دې رښتیا نه مني ته ورته فرېب یادوې
مطریبه مه غږوه، زړې سندرې راته
زه یې نڅا نه غوارم ته یې پایزېب یادوې
ولې نصیبه زما، دژوند رقیبه زما
د ماد عشق نیلي ته دبېلتون کرېب یادوې۱
د «خیال» دزړه بلبلې، ترمخ دې زنې ښکلې
زه یې منه بولمه چې ته یې سېب یادوې

۱:کرېب په وزن د «جېب» =رقاب (په آس
باندې د سپرېدلو لپاره دزین پایډل)
په کرېب کې د «ک»توری ساکن دی

(c) ketabton.com: The Digital Library

ازمویلې

څو به زموږ برخه وي د ښتو په کېږدیو کې
ښار ته خو ور تلای نشو، لویان دي په ماڼیو کې
بیابه دې د سر د پاسه ټک وهي مېخونه
پام کوه چې ولاړ نشې کابل ته په څپلیو کې
دغه ازمویلې دي لا نه دي پېژندلې
ساه له سرې باسي حرموني په سلګیو کې
هلته کانټینري ګرموي د مرګ لپاره
خښتي افغانان دي پخوي یې په بټیو کې
دلته هم په کلیو کې ژوندي سرونه رېبي
سته د پښتون وهي اختیار یې په پردیو کې
وایي چې« هم بوره هم بدنامه شولې خوارې »١
هر څه درنه ولاړل د ناولیو په نادریو کې
ګوره چې« ډبرې هم کډې ته رغړې »خیاله ۲
موږ لکه ګلونه مړاوي کېږو په سپلیو کې

---

١ : هم بوره هم بدنامه شوه
۲ : ډبرې هم کډې ځای ته رغړې

(c) ketabton.com: The Digital Library

مارچیچلی

ستا د مخ په شیشه سره او سپین ځلېږي
که رنګونه په هنداره کې ماتېږي
ګرانه بیا درته راستون شوم مجبوري ده
«مات لاسونه خپلې غاړې ته ورلوېږي»۱
پټې خولې مې د سولګیو پټ خوندي کړ
«مارچیچلی خو ، له پړې نه وېرېږي»۲
«که رښتیا دې یاره زړه راباندې سوځي ۳
له رندو سترګو نه ، هم او ښکې بهېږي»
د رنګ په درنګ د وخت شېبې راڅخه تښتي
لنډ ژوندون دی د پناه په لور ښوېږي
یو وار راشه چې ګلونه درته ویړ کړم
د سر «سترګې په بڼو کله درنېږي»۴
د زړه مینه په ډګر راسره وکړه
وایي «شنې خو څه په غلا نه خوړې کېږي»۵
خدای دې مه خوړوه هسې رنګه یاره
لکه «خیال» دې چې په مینه کې ځورېږي

---

۱ : مات لاسونه غاړې ته لوېږي .
۲ مارچیچلی له پړې څخه وېرېږي
۳ : که زړه سوځي له رندو سترګو نه هم او ښکې بهېږي.
۴ : سترګې په بڼو نه درنېږي .
۵ :شنې په غلا نه چیچل کېږي

(c) ketabton.com: The Digital Library

آونګ

دا خوږ سیوري د چادی چې په ځنګ راسره ځي
زما د وطن خیال دی په غورځنګ راسره ځي
په ستر ګو یې که نشه لیدلای له بهره
د فکر په هنداره کې یې رنګ راسره ځي
د نورو په ګېډیو به یې ورنګړمه پانه
د دښتو هر یو بوټی یې لونګ را سره ځي
افسوس دی چې یې وینمه بې شمېره پرهارونه
له ښاره ترمناره پوري ړنګ راسره ځي
د ګردې دنیاګۍ په سر ارامه ارامي ده
یوازې د پښتون په کور کې جنګ راسره ځي
ببرۍ د ژوندانه مې ډوبوي د غم په سیند کې
د هرې ځپې غاړې ته نهنګ راسره ځي
که نوم مې د شېرینې تش په ژبه باندې راشي
له پاسه مې په سرباندې کلنګ راسره ځي
زما نصیب ته وګوره چې مار له مرګه بچ کړم
د ننې په لستوڼې کې اورنګ راسره ځي
هډوکې مې د مړیو نښتېځي غوړي ترې باسي
دا پورې ګاونډی لکه آونګ راسره ځي
متل دی «چې درانه بارونه وړي خوراک یې ځوځ وي»
د «خیال» کډه په شاباندې ملنګ راسره ځي

(c) ketabton.com: The Digital Library

د ټپونو غلبېل

تږې د وصال یم شرابونه ماته مه راوړه
زه لېوال د مینې یم جامونه ماته مه راوړه
راشه په سینه مې د ټپونو غلبېل وګوره
سرترنوکه ځړیکه یم دردونه ماته مه راوړه
موم غوندې بدلېږمه د ښکلو په منګولوکې
پام کوه چې وانه وړم لاسونه ماته مه راوړه
ګرانې ته زما د زړه ګانه یې پسول څه کوې
خپله ښایسته یې سینګارونه ماته مه راوړه
ژرنده د ناورین زما د سرد پاسه ګرزي
پرېږده د ویرباده نورغمونه ماته مه راوړه
زه دومره تنکی شوم چې د مچ پښې مې ژوبل کړي
بس دی د خیال عشقه پرهارونه ماته مه راوړه

(c) ketabton.com: The Digital Library

بربښناګانې

بيا به پسرلی شي ميناګانې به راځي
توري شپې به لېږدي رڼاګانې به راځي
واورې به خپل سپين کفن ور ونغاړي له مځکې
خاندي به ګلونه ښکلاګانې به راځي
روغي به شي بيا دغه نوکاري د سېليو
ځانګې به شي پېغلې نڅاګانې به راځي
پاس به د وريېځو درمندونه په ګډا شي
ګرزي به پړکونه ،بربښناګانې به راځي
شنه به چمنونه شي شنېلي به زرغونه شي
مستې توتکۍ اوبوراګانې به راځي
بيا به د پرديوتېپوسانو پوځ ووهي
باغ ته د توتيانوبلواګانې به راځي
بيا به ګودرونه په منګيو ښايسته شي
«خيال» به ورته ګوري خنداګانې به راځي

(c) ketabton.com: The Digital Library

د شهسوار «سنګروال» د ښکلي شعر په اقتفا

چا په مخه کړې یو

موږ خولا ترا وسه ولو لو په مخه کړې یو
سپک د سیند ځګونه شوو څپو په مخه کړې یو
توره مو له تېکې نه د بل په امر وزي
باتې د زمري وهو بیزو په مخه کړې یو
نن چې د پېروونو کچ کولو زمانه ده
خپل کورونه نلرو خېمو په مخه کړې یو
خېږو په مرچل باندې سرونه مو په لپو کې
پایلې ته یې نه ګورو ، ولجو په مخه کړې یو
ځو به زموږ سترګې وې د نورو په جېبونو کې
هرڅه رانه پاته دې پیسو په مخه کړې یو
موږ خولا ترا وسه د خپل سر په بیه پوه نه یو
ځکه هدیرو ته جنازو په مخه کړې یو
هسې خود خپلې ارادې خبرې کاندو
«خیاله» چې خپه نشې پردو په مخه کړې یو

(c) ketabton.com: The Digital Library

برمته

چې موغوښته ستا په زړه کې سمندره
دنهنګ په خوله کې ولاړه مرغلره
غمه ستونی مې له غربوه څخه ډک دی
نه مې چیغه له خولې وزې نه سندره
هرې خواته مې که بیاېې درسره یم
زما زړه دې برمته ونیو دلبره
څو چې ته یې ګودرونه ښایسته وې
خوند خوتاواخست زېړیه مازدیګره
مورږ دې هېرشوو په ماښیوکې راګرزې
«یودې بام دوه دې هواوې دې اختره»۱
«اوښ ته وایي چې اورمېږدې ولې کوږدی
وایي کوم ځای مې سم ګورې زوروره»۲
«چې یې لو ته خوښه نه وې دلوګرې ۳
لور په لوټه تېروي نه په ډبره»
تر رټلې «خیال» خوته ښه یې پېژوانه
چې دیارپه مخ زنګېږې بختوره

---

۱ : یو بام دوه هواوې .
۲ :اوښ ته یې ویل چې غاړه دې ولې کږه ده ،ویل یې کوم ځای مې سم دی.
۳:دلوګرې چې لو ته زړه نه وې لورپه لوټه تېروي.

(c) ketabton.com: The Digital Library

خوب

خوب وینم زنګېږمه له تا سره په ټال کې
لاس مې دې په غاړه کې وي سترګې مې په خال کې
څنې دې زما له مړوندونو سره لوبې کړي
بوی دې د عطرونو وي چلېږي په شمال کې
دېب له پاسه راشي ما په خوله کې درنه یوسي
ته را څخه پاته شې ویده په زرغون شال کې
غرونو ته مې یوسي په یوغار کې مې ایسار کړي
سراو پېښې مې دواړه سره ونغاړي په جال کې
توره تره ږمۍ وي تش یادونه ستا رڼاوي
سم له دې بلاوو سره ښکېل یم په جنجال کې
خپله یې له داړو څخه وینې د انسان ځي
زه یې رانیولی یم د مینې په وبال کې
وایي چې نوته د ښاپېریو مینه څه کړې
سر به پکې وبایلې د ښکلو په وصال کې
ته د ادم زوی یې ښاپېرۍ خو د دېبانو دي
تاسې شاته پاته یاست له موږ نه په کمال کې
کله چې راویښ شومه له خوبه څخه «خیاله»
فکر مې له دېب سره وو زړه مې په جمال کې

(c) ketabton.com: The Digital Library

چيغه

کله چې خاني لرم، په زړه کې کېميني لرم
اوس چې ملنګي لرم، غرور د پاچاهي لرم
زه که پرد ېسي لرمه، دغه بد مرغي لرم
نن خوبې وسي لرم، په کلې کې پردي لرم
بيابه توره وباسمه، زړه مې لا ياغي لرم
متېې افغاني لرم، منګولې د زمري لرم
فکر د زلمي لرمه، شوق د پسرلي لرم
عشق د موسيقي لرمه و ياړېې تاريخي لرم
دود ، دخوا خوږي لرمه، مينه انساني لرم
شور لرم مستي لرمه، خوی د غرڅني لرم
«خياله» څه خواري لرمه مسته شاعری لرم
توره مېداني لرمه، چيغه توپاني لرم

(c) ketabton.com: The Digital Library

پېغور

پتنګ ومانه په ځان د مینې تور
اوس یې شمعه کړوي په سر د اور
د بوره تو له د رڼا په بیه د رومې
خو پلتې خوارې ته پاته شې مخ تور
دا انګار به شي ترخپلو ایرولاندې
چې سپرغۍ له ځانه وبشي لور په لور
په لمن یې د بارو تو غبار ګرزې
د دې بڼ ګلان به کله شي سمسور
د لوونکو فصل لمر په زړښت سپاري
خو د غچ غبار یې پېټی شي د لور
که د اشته تود وخې ځان ته خوندي نکړي
سره سکروټه شي پخپله سوی سکور
د مالیار په مخ کې چوتکی غوټۍ بنکل کړي
خو یاد بړې یې بلبلو ته پېغور
«وزه خلاصه شوه په تېښته له لېوه نه
د قصاب چړې ته ورغله په کور»۱
چې په بڼ کې ورته کېږدي او مې خښتې
«خیاله»تخت یې له بنسټه شي نسکور

۱: وزه (بوزه) له لېوه څخه خلاصه شوه
د قصاب کره ورننوتله .

(c) ketabton.com: The Digital Library

رنځور

په هره خوا چې ځمه دی ضرور را سره ځي
دیار د مینې غم دی لکه نور را سره ځي
هرڅوک یې که دزړه له منځه وباسمه بېرته
دفکر په پرده باندې انځور را سره ځي
دزلفو هره څوکه یې لښکه دغو مبسې
پخپله په نخرو لکه تربور را سره ځي
دحق لېونۍ چیغه مې په ژبه باندې ګرزي
له دار سره مې برخه ده منصور را سره ځي
دا ښکلي چې زه وینم دهالند په رو تردام کې
ارمان دی چې په مینه کې غرور را سره ځي
قفس مې د پښتیو شو دفیل تر پښو لاندې
د «خیال» دزړه بلبل پکې رنځور را سره ځي

(c) ketabton.com: The Digital Library

چېرې ولاړې

نه دې اورم له راډيونه
نه دې غږ له تلويزيونه
نه دې لوست په ښوونځي کې
نه دې ځرک له پوهنتونه
نه دې شتون په سينما کې
رټل شوې له روغتونه
نه دې تورې په دفتر کې
ترې تم له کتابتونه
اې د «خيال» د ادې ژبې
چېرې ولاړې له پښتونه

(c) ketabton.com: The Digital Library

پاڅون

زېړی ګل یم له ازغي سره زرغون شوم
د خاټول غوندې په زړه کې ځګرخون شوم
کړی، شپه د غم ګلۍ، رابانديې اوري
پاڼې پاڼې په لمن د سباوون شوم
د توکم تو پیر مې نه وو خدای خوشته دی
د دښمن په ځنځیرونو کې پښتون شوم
د لیلا د کوڅې سپي را پسې غاپي
زه شکېدلای ګرېوان ګرزمه مجنون شوم
د دېب سیوری مې د سر د پاسه ګرزي
له بابته یې په خوله باندې زبون شوم
اوس مې چیغه بندولای نشي «خیاله»
چې په پټه خوله کې زوروم پاڅون شوم

(c) ketabton.com: The Digital Library

په تندي کې مې چې ګورې هره ګونځه
دغه ټولې دي د تا د عشق له رنځه
ستا د سترګو د ښو ويشتلې غشې
ببرته و باسه زما د زړه له منځه

،،،،،،،،،،،،،،،،،،،،،،،،

که هر څو مره نوم و تلی په جهاد يې
په وهلو ټکولو کې استاد يې
چې کورونه ورانوې په هوانونو
قوماندانه مجاهد نه يې جلاد يې

(c) ketabton.com: The Digital Library

، ،

ته خو ،ښه يې چې غندلای يې شې واړه
دغه سرې او شنې دښمنې غدۍ دواړه
دی به څه کړي چې پخپله يې تړلې
په دايوه خواکې لکۍ په بله غاړه

، ،

دغه لوړې څوپوړيزې ودانۍ
دکابل په هره برخه کې مانۍ
تاله کومه کړې ببره قوماندانه
نه دې مال وو نه دې پوهه نه ګدۍ

(c) ketabton.com: The Digital Library

نغارې

پيالې راډکوه چې نازنينې ته ورځم
دګلو دګېډۍ غوندې رنګينې ته ورځم
«زما نصيب ته ګوره چې غنم مې شي وربشې»
په لاره کې پيرې دي چې وربښمينې ته ورځم
متل دی چې «دګوډې لار په ژرنده ورغلې»
زما دغه مزل دی د يار مينې ته ورځم
«او به چې ترسرپورته شي څه يوه نېزه څه دوه يې»
ډوبېږم که رسېږمه سنګينې ته ورځم
د کلي په کوڅو کې نغارې دې غږوه يې
د لمرد پلوشې په شانې سپينې ته ورځم
دلرې نه و اتېن دی په شېبو يې لنډومه
دعشق برخه خوږه ده چه شيرينې ته ورځم
پيغام مې ورته يوسه ترکوڅې دوصال باده
په مينه ور روان يمه مهينې ته ورځم
هرڅو يې که دا سيمې دي و ښنلې تنزيمونو
د «خيال» دغه تکل دی خپلې وينې ته ورځم

(c) ketabton.com: The Digital Library

تربور

بلبل په چیغو چیغو ځي غونچې د ګلو چور
ګلاب په زړه ټپي ښکارې رېدی په وینو سور
د پرخو رنې اوښکې له غوټیو را څڅېږي
ګل تاج له سرنه ورکړ بوراتېښتي ته مجبور
په ماپسې لا ګرزي ښارګران د ګاونډیو
په لوټویې راماته کړه هنداره د شعور
په سر به دې بلا شي ځویې زهر وي په خوله کې
زموږ خو تجربه ده «دلستونې د منګور»۱
نن تول د عدالت د مصلحت په تله کېږي
د حق ناري وهي په دارختلی دی منصور
هرڅوک په دې نړۍ کې اول خپله وینه پالي
یوازې پښتانه دي چې د ښمن ګڼي تربور
یو توره په لاس ګرزوي بل ګوته په ماشه ږدي
نن جنګ زموږ په برخه ګرزېدلی دی دستور
خو بېرته که دامات زړونه راټول شي سره «خیاله»
دا اور به دباروتو شي ګلونه د تنور

۱: منګور = مار (دخوست په ځنې ولسوالیو کې منګیر ورته وایي موږ دد پوال ګړندي ته هم منګور وایو چې تر چرمشکۍ لږ کچنی دی په خونو کې پیدا کېږي او هغه یې بې ضرره دی .)

(c) ketabton.com: The Digital Library

خیبره !

که هرڅو مره دې نوم لوړ شمله دې بره
تور کاغان دربان دې وختل خیبره
چې د استاد جګو څوکو ولکه غواړي
دښمنان درته رادرومې له بهره
ستا عزت له هرڅه پورته و وافغانه
فلک څه چارې در وکولې ستره
ته یې تل په توره وګټې پښتونه
د ملاغشی دې مات شي په خبره
د مرګي وبا دې روږدې شوه په وینه
نیم په لره باندې وژني نیم په بره
چې د خولې ګوله دې خوري ته ورته ګورې
ستا تر وچوشونډو چارشمه نهره
زه خو هسې رنګه هوډ لرم وطنه
چې دې پت درسره پالم تر ټکره
په جنت کې به مې هم د هیلو کور یې
د «خیال »ګل غوندې هیواده د زړه سره

(c) ketabton.com: The Digital Library

منجله

په زړګي کې مې اورونه دي خراب یم
د وطن په مینه پوخ لکه کباب یم
د بېلتون غمونو هسې رنګ نری کړم
چې له پوف سره ماتېږمه حباب یم
لا تر څو مې ځوروې د مینې رنځه
تن مې وګوره له غمه وچ رباب یم
«ړو مبنیه عقله کاشکې چې ورو ستی وای»
او س خو ښکېل په منجله کې د ګرداب یم
په دې پټه خوله مې پروت برغولی ښه دی
کنه زه خو له اوله انقلاب یم
راشه وڅېړه د «خیال» د زړه دفترې
چې د غم د بدو پېښو یو کتاب یم

(c) ketabton.com: The Digital Library

غمازراځي

دښکلومیره څومره په نازراځي
لکه بلبله په مست آوازراځي
په سپینو لپڅو په سرومنګلو
دزړونوښکارته دغرونو باز راځي
چته درخوده په شوق مینه
دعشق رباب ته لکه شاباز راځي
اتڼ یې زده دی ډول یې خوښیږي
سندرې بولې په وخت دساز راځي
زمادهیلوسپینه کوتره
دزړه شاهین ته په لوړپروازراځي
په مړو کتوکې اورونه وېښې
دمینې جنګ ته نوی آغازراځي
لارې به څارو، غمجنه «خیاله»
مینه به پالوچې بیاغمازراځي

(c) ketabton.com: The Digital Library

د خاپولو جنډې

والوزئ وریبځواو راولونی زمزم
وشیندی په پاڼو مرغلرې د شبنم
ښکارې د خاپولو د جنډو د رپېدونه
رابه شي ګلشن ته نوی دورد پېرتم
مستې به نغمې شي اورامستې به بلبلې
پورته به شي ښېرته توري لړې د تورتم
بیابه وي د ښکلوتوتکیو اتڼونه
ښېرته به د زاڼو کتارونه شي راتم
ناڅي به ګلونه او راپاڅي به عطرونه
ولاړې به شي ښېرته د غه دوړې د ماتم
اورې به د پرخومرجانونه په شنېليو
ګرزي به له «خیال» سره راګرزي به صنم

(c) ketabton.com: The Digital Library

انصاف

په یوه پښنه ولاړیم د ګل پېټی مې په سر
رېدی د پسرلي یمه نځښېږم لروبر
د دښتو په لمنو بې او بوراززغونېږم
باران که په ما نه اوري ولاړیمه نهر
ګهیځ راباندې ولوروي پرخې مرغلرې
ډېر ژر یې پلوشې راځخه تښتوي دلمر
نسیم یې د شمال څپوته وبښي په هواکې
وږمې، مې په عطرونوکې دمشکو دعنبر
ترڅوچې زه غوټۍ اوسم له سترګوالونیایم
که وخاندمه وړانګو ته مانه پرېږدي خطر
له ښېخه مې ورو شکوي ځواني مې نیمه خواکړي
په زلفوکې مې وټومبي پیمخې په هنر
سو که سوکه مې پېغلې دتندي دښکلاسیال کړي
له ځان سره مې لېږدوي ویالې ته برابر
خوښي اوخنداګانې خوکوي دکلې مستې
رازونه وې له ماسره دنجونو دګودر
خواله مې له سپین مخ اوله سروشونډوسره کېږي
ترڅو چې زه تازه یمه پالي مې زورور
چې مړاوی شم، ماپانې پانې ورژوي ښکلي
په ګوتوکې مې مروړي بیامې واچوې بهر
انصاف دبندګانو خوهمدغسې وې «خیاله»
چې ګټه ورته نلرم وهي مې په ډګر

(c) ketabton.com: The Digital Library

پرتله

ستا د زلفو د ولول د غه تعبیر دی
چې زما په برخه تل د عشق ځنځیر دی
که هر څو یې پرتله کړمه په شعر کې
ترسپوږمۍ دې ښایسته د مخ تصویر دی
چې په جېب کې یې ټاپې وې د تورونو
نن یې جام په لاس نیولی هغه پیر دی
مریدانو یې اسرې ورته راوړې
د دانې حریص پخپله په دام ګیر دی
چې زما د وطن واکې رانه غواړي
د دې سرو او شنو غدیو څه توپیر دی
«هګۍ دلته اچوي کوټ کوټ یې هلته»
د بهیر په برخه د غه رنګه میر دی
چې منګولې یې د «خیال» په وینو سرې وې
هغه بیا زموږ په کلي کې آمیر دی

(c) ketabton.com: The Digital Library

لوه نګ

بيامې دبرېښنا په شانې تېره شوې په ځنګ
اوړې په سوکه سوکه را اوړې په غورزنګ
لاردې ترګودره ده زمونږ دکورله مخې
درومې په وربوزباندې،رادرومې رنګ په رنګ
ونه دچنارلرې، ښايست دې دنرګسو
خوله دې سپينه پوځه ده، په شونډوکې دې بنګ۱
ستاځنې دمشکو اوګلونوخوشبويي لري
وشينده عطرونه اوراوپاشه لوه نګ
کوردې رانږدې شه لا ،غمونه دې شه لرې
مينه د زړګي راکړه، له سترګوسره جنګ
ستاځواني دې ښکلې وي دخيال ګرېوان دې څيرې
ګرزم له درخوسره راګرزمه ملنګ

----

۱ : پوځه = پنير

(c) ketabton.com: The Digital Library

شات

نه دې بولې شته نه لاړې نه دې پچه
خوهرشی مرداروې ناولیه مچه
دمچۍ غولوته وګوره چې شات دي
پاچهان یې تل ځټې په زیاته کچه
دوربښمودچنجیوخولاویاړدي
چې یې اغوندي هرخان دبل له غچه
ناخبره یې ستاخوند په ژبه وکوت
دیارخوله دې و رترخه کړه دغم مرچه
ناپوهي هغه بلاده که یې واوړې
تل به لاس ترزنې ناست یې برخه وچه
نه دې شات وي نه وربښم نه پلاوونه
آزاد ژونددې وي په پټ کې بې له کوچه
ستادسترګودکجلودارو راکړه
زماتورې سترګې سرې دعشق له لچه۱
لابه څودرپسې ګرزمه ستومانه
خدای دې مه لره د«خیال» له غوټې بچه

۱: لچ = دسترګوناروغي .
دایوه ساري ناروغي وه چې پخوا په کلیوکې ډېره
زیاته وه دپښتوژبې په لنډیواوکاکړي غاړوکې یې
ډېره یادونه شوې لکه :
شینخالۍ په کلې ولاړه
یابه لچ راوړي یا غاړه
غاړه = والګی=ربزش ،زکام، کله په سکاروې هم اوړي
غاړه =آواز=سندره لکه: «پلانی ښې غاړې لري»
غاړه = غړۍ
غاړه = څنډه ،لکه دګودرغاړه اونور .

(c) ketabton.com: The Digital Library

ناغه

بیرغ به دې په سترګو ښکلو مه چې درځم
ګلونه به له تانه جارو مه چې درځم
ناغه مې دزړه سردرته ساتلې دی هیواده
ګیلې دې په لېمو باندې منمه چې درځم
دمینې ولولې دې چې رسوا راڅخه نشي
په خونه دسینه کې یې ساتمه چې درځم
تصویر دې لکه ګل دپسرلي افغانستانه
دفکر په زانګو کې زنګومه چې درځم
په فال باندې ایمان به په یرغوې کې خوندي کړم
تقدیردی په تدبیریې اړومه چې درځم
چې ستا دزړه باورد «خیال» په مینه باندې وشي
له سترګو څخه اوښکې تویومه چې درځم

(c) ketabton.com: The Digital Library

سکنې ماښام

سترګې دې سرې، ښه دې ژېړه، زلفې دې سپورې
تر مخ دې جارشم ولې خپه یې د سپوږمۍ خورې
پلوشې تښتي لمرپناه کېږي رڼا ډوبېږي
سکنې ماښام دی شنه یې لمنه رڼه یې ستورې
اوس لاخزان دی شنبلې دې مړاوې سبلۍ چلېږي
په باغ کې نشته زېړی ګلونه څانګې سمسورې
زړه مې خپه دی دژوند ولجه مې دغم توښه ده
په ښارکې غله دې تېږي را ولې زما په لورې
تل خوبه نه وي د ویرد پېښو هسې ناخوالې
پښتانه وایي «کاسې د کبرآخر نسکورې»۱
دغه نړۍ ده په لوړاوځوړکې ترڅو چې پایو
«وايي چې نه مرې لابه یې واورې» تردې لانورې۲
شپه به رانغاړي د پلوپیڅې ترسباوونه
بیابه په بڼ کې غوټۍ غوړېږي پرخې به اورې
ته به د زلفو عطرونه وبښې وړانګې به لونې
پېکې به ږمنځ کړې سترګې به توري ګاڼه د رپورې
وږمې به ګرزي ګېډۍ به خاندي څانګې به ناڅي
زانې به راشي «خیال»به اتڼ کړي ته به یې ګورې

۱: د کبرکاسه نسکوره وي .
۲: چې نه مرې لا به واورې .

(c) ketabton.com: The Digital Library

توښه

ما ته وايي په خلوت شه دنيا پرېږده
ددوزخ د اورله وېرې څخه رېږده
وايي ژوند لکه د سيند څپه تېرېږي
دا سپېره نړۍ فاني ده ځنې لېږده
شيخ پخپله نعمتونه دلې غواړي
بل ته وايي ددې رنګې توښه ورې ږده
که يې ورسېږي وس ترکومې ښکلې
په مننه يې نيولې ور ته غېږده
زه چې پل د يارد کلي په لورږدمه
ډاروي مې چې ګناه به لري مې ږده
اوس که غواړې چې ماوپېژنې ځوانه
نو د «س» په ځای د سيال په سرکې «خ» ږده
«خياله»لارخود چړوپه څوکو نه ده
دانصاف په سمه کرښه قدم کېږده

(c) ketabton.com: The Digital Library

دغم مېچنې

شپې د رپسې شمېرمه دلبره راشه بیا
زما دستر ګو توره دزړه سره راشه بیا
د مار او ده اسانه ده لټکې په موړ رو ږدي ۱
د رمل ته یې حیران یم پا ړو ګره راشه بیا
چې وار دې خطا نشي زه به لارې د رته ښارم
منګی په اوږو کېږده ترګو دره راشه بیا
«بنګړي په کې ماتېږي دیارۍ دغه دستور دی» ۲
پخلا به دې کړم ببرته مروره راشه بیا
«سکروټې په ببوزې باندې نشي سړېدلای» ۳
خپل چم را ته راوښیه هنره راشه بیا
لمن د تره ږمیو په ګلونه را خوره ده
ګلشن په تارښاده بر بڅره راشه بیا
لشکې د ښولکه مرمې را باندې اوري
ټپونه مې شړېږي درمانګره راشه بیا
ترڅو به لا مېچنې په موړ ګرزي د غمونو
د «خیال» سترګې په لاره دې اختره راشه بیا

۱: لټکه = دوه سری مار
۲: په یارۍ کې بنګړي ماتېږي .
۳: سکروټې په ببوزې نه سړېږي .
ببوزی = پکی = بادپکه

(c) ketabton.com: The Digital Library

سپم

ماته راکړه لږ د مینې مست شراب
چې مې وباسي له زړه څخه خناب
هریو ول دې ځنځیري لیکلی خط دی
چې مې ولوست ستا د زلفو درست کتاب
دا چې شنه چپنه اغوندې چنګښې
ستا په لوبو باندې پوه یو په حساب
ستنې خپله سپم نیولی وو سپنسي ته
په ټپي زړګي یې ننوت تناب
«چې کرې هغه به وربېږې کرکره»
دژوند فصل دی وبال وې که ثواب
په نیلي غوندې خولۍ یې خطا مشه
د اوبو په سرپوستوکی دی حباب
لادسر سلامتي د لیلا غواړم
که هرڅو یې کړم د عشق په اور کباب
دا دې څه لېونۍ مینه وکړه «خیاله»
چې یې وتوږلې وچ لکه رباب

(c) ketabton.com: The Digital Library

ګودره

دنور چینه دې وچه مه شه لمره درسره یم
دا وړانګې چې رالېږې خیالیګره درسره یم
چې پټ دې له بې پتونه خوندي اوسي وطنه
ستامینې ته راغلی یم ځګره درسره یم
یوغږد جګوغرونو یم له ګران افغانستان نه
له کوټې ترکابله پښتوره درسره یم
د شعرپه ولولوکې به دې هم راسره پالم
له لاسه به دې ورنکړم ډګره درسره یم
چې بیادې څوک په وینو باندې ونه لړي غاړې
عزت ته دې ولاړیمه ګودره درسره یم
د خیال د سرشمله یې تل ترتله هسکه اوسې
زمادهیوادعشقه دزړه سره درسره یم

(c) ketabton.com: The Digital Library

کارمساله کوي

سرپه اوږوګرزوي پتنګ بلې ډېوې ته ځي
زړه يې په لمبه ايښی دمينې تماشې ته ځي
«ځوک چې ورته ووايي افغانه غوږدې سپې يو وړ
خپل غوږونه، نه ګوري په منډه د سپي خولې ته ځي»
څه ګټه لنجرومې ته چې خپله خوله يې توره کړه
ښه خوسلايي ده له رنجو سره لېمې ته ځي
وار دی د شيخانو دبربنډوګناهونو يې
پام يې له پيالې سره لاسونه يې تسپې ته ځي
«خواره دې شي مينځه چې دمينځې کالي وينځي»
ګوره پهلوان ته دلاسپوڅې ارادې ته ځي
«چاري مساله کوي اولاپي يې بي بي وهي»
تورې پښتانه وهي ويارونه يې شملې ته ځي
وايي «دمېږي لپاره پرخه هم توپان شي»
«خيال» غريب ته ګوره چې دهري بلا خولې ته ځي

(c) ketabton.com: The Digital Library

په زړه کې شور لرم بلوا غواړي
لېونۍ مینه برملا غواړي
د زمانې هسې دستور ته ګوره
«بېره زما واک یې ملا غواړي»

چې د حسن خان دې راغی زه یې ګروکړم
د بڼو په بزګرانو دې هم لوکړم
اوس غوبل د بیلتانه راباندې ګرزي
د الف په شانې سیخ وم عشق دې«و»کړم

(c) ketabton.com: The Digital Library

د ډېب سیوری

نوم دې لښته رنګ او بوی دې د ګلاب
جام د بنګو یې مستي دې د شراب
زما زړه پرې غړوي د عشق سندرې
تورې زلفې دې تارونه د رباب
د منشور غوندې یې و ښني په هر لورې
پسرلی دی د رنګونو ښکلی باب
دا زموږ انار که څو مره خوندور دي
خو د دوئ خورما به اخلو په ثواب
«که وروري سره کوو دغه متل دی ۱
« چې ترمنځه به تا کلی وي حساب
اوس ملا د خپل چړې په چیغه د رومي
زړه مې ځکه شو د غم په اور کباب
دغه درون سیوری خو بیا دهغه ډېب دی
چې ښایست د شاپېری یې کړ خراب
چې یې تېر کړ د زندان په پنجرو کې
همدغو مره وو د «خیال» غریب شباب

۱: وروري به کوو حساب ترمنځه .

(c) ketabton.com: The Digital Library

لټون

چټه مروره ده په غرو ،ورپسې ګرزم
څه وکړم مین یم په پلمو ورپسې ګرزم
ګرزمه په دښتو او راګرزم په غونډیو
ستړی او ستومانه په غرمو ورپسې ګرزم
«وزمه له کلې خوله نرخه وتی نشم» ۱
دغه زموږ دود دی په کلو ،ورپسې ګرزم
ښارم ګودرونه او راغوارمه باغونه
سپورورپسې نه ځمه په پښو ورپسې ګرزم
وایي چې «مړه ګېډه فارسي وایي» کابله ۲
زه خو په هرځای کې په پښتو ورپسې ګرزم
شونډې یې موسکا لرې لېمې یې مرورې
«خیاله» که خپه وه په توبو ورپسې ګرزم

۱: له کلې ووزه له نرخه مه وزه
۲ : مړه ګېډه فارسي وايي

(c) ketabton.com: The Digital Library

هیواد ته

که مې سر دی که مې مال دی که مې تن دی
له دې ټولو څخه خوږ را ته وطن دی
د جنت د نعمتونو نښانې دي
که یې دښته که یې غر دی که چمن دی
ویاړ او پت مې له هیواد سره تړلې
که دا نه وي نو منلی مې کفن دی
نور څه نشته چې یې جار کړمه له خاورې
اوس مې نذر ور ته ایښی خپل بدن دی
که هر څو مره ګوزارونه یې خوړلې
لا ترا وسه له هر چا څخه پتمن دی
که یې لرې شم له غیږې هم د باندې
زما زړه یې په نامه باندې مین دی
زر د چو بې ته زېږ لرګی مه وایه زیاره
په پښتو ژبه کې دغه کورکمن دی
د «خیال» زېږ زبېښلی مخ سپېره یې ښه
دوطن د عشق له غمه لوغړن دی

(c) ketabton.com: The Digital Library

پسرلي ته

دبهارموسمه زېرى مې درباندې
ننداري ته دې رنګونه راروان دې
رنې پرخې امېلونه درته پېېې
په ګلابوکې عطرونه درته خاندې
پورته ګرزي درمندونه د وريېځو
لاندې ګڼې مرغلرې دباران دې
پلوشې دې ښکلوي د ونو څڼې
دغوټيو امېلونه دې غړواندې

۳۱

خوافسوس دى لاتراوسه پسرليه
له هواخخه مرمي را،اوري لاندې
لاټانکونه ورانوي دخلکو خونې
په هرلورې ژړاګانې دي ياساندې
لاسرونه پرېکوي دبل په امر
غليمان مولاد وينو په ارمان دې
«دانړۍ خو په امېدخوړله کېږي»
«غرکه لوړدى لاريې شته ده په سرباندې»
«وايي ژرنده که دپلار ده هم په وارده»
داولاړېهيربه ېبرته ځي په وړاندې
بيابه تالندې برېښناوې سره ناځي
شين توتيان به اتڼونه درته کاندې
«خيال»به بياد سباوون ګلونه ستايي
د ګلشن ورېمې به ګرزي لاندې باندې

(c) ketabton.com: The Digital Library

دیوروپ نجونې دې مستې اوبربنډې
خپلې ځنې پرې کوي لمنې لنډې
دلته مینه کول عیب نه یاد بږي
خو زما په اوږو باردې دغم پنډې

«وايي چې اوبه که څو مره زورلري
ځمکه ورته خپله هو مره سورلري»
وینه یې که هرڅومره ارزانه ده
مرګ د پښتنو خوګوره پورلري

ستاداتورې تورې سترګې زماخوښې
زوږ دستوردې ګرزوي راڅخه ګوښې
یوواررا شه له نژدې مې تپوس وکړه
«ياردياردپاره خورې دغوايي غوښې»

ستامینه مې په وینه کې روانه په سیالي ده
پالنه دې په ما افغانستانه په سیالي ده
حیران یمه دوران دزمانې ته چې را اوړي
«میړانه په سیالي وه اوس سپېتانه په سیالي ده»

(c) ketabton.com: The Digital Library

ګرم نشته

په زړه باندې رنځوريمه صنم راسره نشته
درمل ته يې حيران يمه ملهم راسر نشته
په مړينې نڅاګانې دژوندیو په ماکاندي
تراوسه هم لافکردتوکم راسره نشته !
چې برخې سره وېښې تل زما پله وې سپکه
خپل حق غوښتلی نشمه قلم راسره نشته
دبل په ژبه وېلای شم سندرې اوشعرونه
پښتون يمه دخپلې ژبې غم راسره نشته !
دحسن رنګينې مې له بارو تو سره ولاړې
بې رنګه پسرلی يمه موسم راسره نشته
هرچاته مې چې لاس دياراني ورغزولی
په لاس کې يې خنجر نيولی سم راسره نشته
نور مه وژنه صياده فريادونه دبلبلو
دصبرکاسه ډکه شوله زغم راسره نشته
«هم غل وايي چې غله دي هم کوربه وايي چې غله دې
جزاخوبه يې «خيال» ګالي چې ګرم راسره نشته

(c) ketabton.com: The Digital Library

د شهسوار «سنګروال» د ښکلې شعر په اقتفا
برېښوکۍ

ښکلی سباوون وو ما زدیګر وخوړ
توري تروږمۍ را څخه لمر وخوړ
باغ مو د خزان سېلیو وځاندړه
ږیرو له منګیو نه ګودر وخوړ
بیا مو په دې غرونو کې وباګرزي
ژوند د پښتنو یې لروبر وخوړ
روږدې شوه په کلیو او کوڅو کې
سم یې له وسلو سره لښکر وخوړ
وایي زمانه اخره شوې ده
ګوره چې ګیدړې هم زمرو وخوړ
دېب د شورویانو خولا څه کوي
توغ د آزادۍ یې برابر وخوړ
جار دې شم هیواده «خیال» ته وخانده
ستا د عشق غمونو خو مې سر وخوړ

(c) ketabton.com: The Digital Library

ملايکې

چې هرې خواته خوځمه پیرې راسره ځي
ددوواوړوله پاسه پرښتې راسره ځي
زمادعملونوحسابونه راته لیکي
د ورځې ترماښامه اودشپې راسره ځي
که زه پخپله سم یمه نوښه مې راته کاږي
خوپل چې بې ګودره ږدم کږې راسره ځي
چې کورته راروان شمه په سترګوکې مې ځاري
له ستکولوپرته مېلمنې راسره ځي
که ښې چارې مې ولیکي دښی اوږې ملکه
په ورځ داخرت کې به پیالې راسره ځي
غلمان به په ماڼیوکې نڅاوې سره کاندي
دحوروبه وریښمینې کجاوې راسره ځي
دباغ په رنګینوکې به سندرې سره بولو
پیالې به دشرابوپیمانې راسره ځي

۹۲

ډولونه ربابون به غړېږي هرې خواته
اتڼ خومې کلتوردزمانې رسره راسره ځي
له پاسه به دشاتو بارانونه په ما اورې
دلاندې په ویالوکې به شیدې راسره ځي
شیطان به ددوزخ له پنجروڅخه راګورې
دمشکواوعنبروبه وږمې راسره ځي
خوبرخه ددنیا مې له ازله خواره شوې
دژوند په هره پېښه کې خطرې راسره ځي

(c) ketabton.com: The Digital Library

دیوې بلا په خوله کې یم په بله باندې اوړم
چې کومې خواته ځمه زولنې راسره ځي
زما په ګرېوانه باندې د اوښکو مرغلرې
د سترګو له چینو ځخه رنې راسره ځي
دا اوس مې په ټټر باندې مېچنې ګرزي خياله١
د ګرته چې راووزم زلزيلې راسره ځي

١: مېچن = دلاس ژرنده =بې اوبو ژرنده .
مېچنه په لاس تاوېږی ، اوړه يې لوار دي او
ارغستلې يا اوګره ترې جوړوي .

(c) ketabton.com: The Digital Library

کاشکې

زه به درشم چې ګلونه درنه جارکړم
دلوونګوخوشبويي به دې نثارکړم
لکه ته چې څنګه ژوبل شوې هيواده
زه پخپله ستا غمونوهسې خوارکړم
چې دې ياد په هر محفل کې چېرې وشي
خدای خو شته دی په نامه دې افتخارکړم
د وجودوينه مې ستادسرخيرات شه
که دا غرونه اورغونه دې ګلزارکړم
ستاله دغه لوربينې نه مننه
چې د مينې په بهيرکې دې مهار کړم
کاشکې زړه مې دنظمونوتومنه مومي
چې دشعرپه مرغلرودې سينګارکړم
چې دا هره يوه غدۍ درباندې راغله
ستاپه مينه کې يې شومه د انګار کړم
تل د «خيال» په زړه کې دغه ارمان ګرزي
چې دې غاړې ته زېړي ګلونه هارکړم

(c) ketabton.com: The Digital Library

پایله

دزاهد په خوله کې ګرزي سپينې حورې
دجنت په نعمتونو کې مشهورې
دی پخپله نذرانې ګڼي په ګوتو
مورڼه وايي چې وهئ په جنګ کې تورې
اوس يې پای شو دهیوادلپاره دغه
چې له خپلو ځالو ووتې مستورې
نن چې ځنې دوطن ګلالۍ وينې
دګاونډ دتورمخانودې مزدورې
چې يې مچ په پلونه پرېښودله نازه
په عربو کې شيخانو ته مجبورې
څوک چې پاته شوې دلې روغې رمتې
لوغړنې خوياکونډې دې يابورې
نه يې مال شته نه خواږه نه درملنه
«خياله» ګرزي په غمونو کې رنځورې

(c) ketabton.com: The Digital Library

دزړه غږ

څه راته خاندې ګودرخونه یم
ګوډی د ویر شوم اخترخونه یم
ولې مې څارې پخپل وطن کې
سپېره کودی یم ګوهرخونه یم
کلی زما دی واک یې دتا سي
ترټې مې ښته سوالګر خونه یم
جهاد چې فرض وو ټولوادا کړ
اوس چې غریب شوم رهبرخونه یم

۹۶

دشګوپانړ شوم د رود په غاړه
ورو وروننړېږم کمرخونه یم
زه یوافغان یم غلیمان ډېردي
توره لرمه لشکرخونه یم
مه رانه تښته دهوسۍ خورې
مین به یمه خطرخونه یم
څپانده سیندوم په خوړ بدل شوم
غېږې ته راشه ژورخونه یم
«چې برخې وېښې مېړونه ګوره»
ښکلی زلمی یم ببرخونه یم
لږ مې درپټ کړه ترپلولاندې
«خیال»درسره دی بهرخونه یم

(c) ketabton.com: The Digital Library

جرس

که یې غشي دي که دام دی که قفس
که یې چوف دی که یې کوډې که محبس
څو چې موږ په بهیرونو کې روان یو
د کاروان سره به زوږ وي د جرس
د هیواد د غبرګې مینه مې په زړه کې
لکه وینه داسې ګرزي هر نفس
که غلیم د رته هر څو مره ګلالی شي
په منګولو کې یې مه ورکوه وس
«چې پیشو یې د پخو غوښو کشۍ کړه » ۱
زما صبر خو دې خدای لره وي بس
«که د سرو زرو چاړه دې وي په لاس کې ۲
دا متل دی څوک یې نه منډي په نس»
«خیاله»زړه دې د لونګو خوشبویي شه
چې په خپلو غرو یې وښې په هوس

۱:پیشو یې د غوښو کښې کړه .
: پیشو = پشي = پشه = پشک .
: کښې=ساتونکی=پیره دار=محافظ=څارګر
(په تېره بیا د کروندو ،باغونو او کښتونو لپاره .)
۲:چاړه که د سرو زرو هم وي سړی یې په خپل
نس نه منډي .

(c) ketabton.com: The Digital Library

ګلاب

په زلفو کې مې وتړو مبه ګلاب راغلی یم
وربل ته دې له یار څخه ځواب راغلی یم
له څانګې یې راپرې کړمه ډالۍ د تالپاره
مامه مروره په ګوتو کې خراب راغلی یم
په رنګ کې ستا د مخ سره سیالي ته لویږدمه
ځواني مې درنه جار شوله خناب راغلی یم
ګلپاڼې مې لانه وې غوړېدلې سباوون ته
بې وخته نیمه خوا شوم په عذاب راغلی یم
دزنې په خولو مې اوبوه تازه به او سم
چې مړاوی درنه نشمه کریاب راغلی یم
یوه زېرمه د عطرونو یم یو راز خوږې مینې
د «خیال» کرلی ګل وم په شباب راغلی یم

(c) ketabton.com: The Digital Library

کجل یو وړ

زړګی مې له کوګل څخه منګول یو وړ
آرمان د خوږې مینې مې وربل یو وړ
یو مرغه و وسلو لو مې ورته ایښې
صیاد د زمانې رانه اول یو وړ
بلبل د پښتو ژبې مې له بڼ څخه
د خاورولاندې قبرته کابل یو وړ
تاریخ مو له لرغونو خزانو سره
د سیمې غلیمانو په یرغل یو وړ
مشال دیار د مخ زماله لاسه
ببلتون له پلوشو سره په چل یو وړ
یو عشق د ولولو مې د وطن په نوم
د شعر په مرغلروکې غزل یو وړ
د «خیال» د زړه بورایې په لټون ووچې
وصال د تورو سترګو کجل یو وړ

(c) ketabton.com: The Digital Library

که څوک ښه وايي که بد وايي که رد
له آموتر اباسينه مې خپل حد
زه خوشه د چاپه ږيره دعوه نکړم
داوطن مې هم د پلار وو هم د جد

له ولجو سره دې نه يم ځلوربوله
ما د ښکلې خاورې مينې ته دربوله
که مې سر د خپل وطن په مينه ورکړ
د ژړا په ځای سندرې په مابوله

(c) ketabton.com: The Digital Library

دکوچیانو غږ

هر ګهیځ له ځګرخونه سره لېږدو
موږ کوچیان یو له بېلتونه سره لېږدو
خپلې کډې باروو دچرګ په چیغه
لوخ لغړ له سباوونه سره لېږدو
ورشو ګانې مو دغلو په ولکه ولاړې
لکه زانې اوس له یونه سره لېږدو
دخېموزړې تړانګې مو په شادي
دړپه دړ له شواخونه سره لېږدو
بې منزله پړاوونه دي وهو یې ۱
وږې تږې له ژوندونه سره لېږدو
دتوپان په اوږوبارد مرګ په لورې
دغمونو له تړونه سره لېږدو
لاترڅوپورې به ګالو دغه ستونزې
«خیاله» راشه له غبرګونه سره لېږدو

۱: پړاو = تم ځای = فرسخ
پړاو = مرحله =(دپړاو اصلي مانادکاروانونودتم کېدلو ځای ووخو دتلوراتلو اولېږدېدنې دعصري وسایلو د رامنځ ته کېدلو سره سم پخوانیو کاروانونو او پړاونو هم نوې بڼه ونیوله او پړاو دنویو اړتیاوو له مخې خپل ځای مرحلې ته ورکړ ځکه چه پښتو ژبې مرحلې ته کوم نوم نه درلود نو اوس پړاو د مرحلې په مانا دو دپیدا کړاو کله چې پخواني شوروي اتحاد دجدي په شپږمه نېټه په افغانستان یرغل وکړنو، نوې مرحله او یا نوې او متکامل پړاو دومره ډېر استعمال شو چې دهغه اصلي مانا ببخي هېره شوه .) له کابله تر غزني پورې دلارې واټن شپږ پړا وه وو .

(c) ketabton.com: The Digital Library

چړایي

ته چې سترګې توروې په سلایي
مابه وباسې له ښاره جزایي
چې دڅنیو تورې لړې دې بادیو سي
لکه تورماران چې ګرزي هوایي
ماد زلفو په دورو وهې له پاسه
چې درخبر مه دعشق په چړایي
اوس چې عمر تېروم په پرد ښسي کې
په دیدن پسې دې ګرزم سودایي
دوطن دمینې تاوته خولا ګوره
کړوي مې لکه اور دکړایي
چې در وګرزمه ببرته له بهره
مستوه مې دخندا په دوایي
که دې پام راباندې نیسې دزړه سره
ستاله څنګه به دېره شم کرایي
وایي هله زلزله راشي په ځمکه
چې ستو مانه شي ښکرونه دغوایي !
چې د «خیال» په وطن هره غدۍ راشي
غمازان یې بولې برخه طلایي

(c) ketabton.com: The Digital Library

دا سمان تېغنه

چې پرون يې په ماولګاووتور
اوس خودوئ لره پخپله شوپېغور
«که دبل لپاره ځاکيني په پټه
دی به خپله په کوهي کې شي نسکور»۱
ټول وطن يې رانه وشپېلاوه لاړل
«مور،خپل پور ورخخه غواړودوئ لانور»۲
لا يې سر ورباندې خلاص نه دی په کچه
چې«د سيال خواره ياپوردې يا پېغور»۳
که هرڅو دا سمان تېغنه ګرزي پورته
سريې مځکې ته راکوز دی لکه ښکور
«لاپه لپو وچوي د سيند موجونه» ۴
نه يې بر ورته مالوم دی نه يې سور
خوپتنګ که د ډېوې په سر کړېږي
د خپل سرسودا يې بيه ده د اور
چې د «خيال» دبخت توتي له ګورته ووت
نه يې پته په بهرشته نه په کور

۱: چې بل ته ځاکيني پخپله پکې لوېږي .
۲: مور،خپل پورغواړو دوئ لانور.
۳: د سيال خواره يا پوردې يا پېغور .
۴:درياب په لپه نه وچېږي .

(c) ketabton.com: The Digital Library

ډوله وهم دې چېرې

عشقه جنون دې چېرې خيالي ليلا دې چېرې
خيرې ګرېوان مې ګوره ځمه صحرا دې چېرې
زما دزړه په پولو بېلتون خېمې وهلي
وايه غورزی دې چېرې بله بلوا دې چېرې
«ته چې له سترګو څخه ميده رانجه پټوې»
دبڼوغشې چېرې دمينې غلا دې چېرې
ځای دې دمخ په غولې وړانګې دې شونډوته ځې
پېزوانه زانګې چېرې زړه رڼا دې چېرې
له پورې غرونو سره ستا ازانګې ګرزي
«ډوله وهم دې چېرې دغرډنګا دې چېرې»۱
څرک له ختيځه وهې وړانګې لوېديځ ته لېږې
لمره راخېژې چېرې دنور رڼا دې چېرې
ستا دقلم په څوکو دساندو څرېکي ګرزي
«خياله»وطن دې چېرې دغم ژړا دې چېرې

(c) ketabton.com: The Digital Library

چل او ول ....

ته چې سترګې توروې زه درپوهېږم
زړه مې بيا ټکوروې زه درپوهېږم
په دې چل کې خوېو ول لرې چلبازې
غوړې څنې سپوروې زه درپوهېږم
نن دې غشې دښو په ماشه کړې
چې په چا يې اوروې زه درپوهېږم
که هرڅو مره په نخرورا سره ګرزې
زما مينه نوروې زه درپوهېږم
چې زما د زړه جنډې دې راکږې کړې
بخت مې بيا نسکوروې زه درپوهېږم
تورې زلفې دې دورې د محتسب دې
چې مې څومره پې وهې زه درپوهېږم
ته هغه نوی توپان د يوې غدۍ يې
د «خيال» کلی ورانوې زه درپوهېږم

(c) ketabton.com: The Digital Library

پوښتنه

ماوګوره ریباره ښکلی ځوان ی یم کنه یم
درخوته یم راغلی ادم خان یم کنه یم
دعمر په اوږدو کې زولنې دي شرنګوم يې
زندان زما په برخه دی افغان یم کنه یم
کاروان د سباوون مې دماښام په ګوتو کېوت
دژوند په تررېمیو کې روان یم کنه یم
بهار ومه رنګونه مې سپلیورانه یووړل
اوس زېړ زبېښلی برېښمه خزان یم کنه یم
چه واک د آزادۍ مې دغلیم په ولکه درومې
په توره کې اتل دهر زمان یم کنه یم
په مځکه ننوزم کړولی مې څوک نشي
څټک دغلیمانو ته سندان یم کنه یم
له غرونو ګړنګونو څخه سرباسمه «خیاله»
دژوند په بدو پېښنو کې توپان یم کنه یم

(c) ketabton.com: The Digital Library

غلبېل

زه شاهين دلوړو غرونو وم تا اېل کړم
يا ره ځنګه دې د ځنيو په دام ښکېل کړم
چې مې کورته يرغمل درسره بيايې
زه خو څه لېونی نه يم چې به ځېل کړم
مين زړه دې برمته راڅخه وړی
لکه ستوری له مداره دې رابېل کړم
که د مينې ګړندی دې نه رالېږدي
راته وايه چې مې وينه درته تېل کړم
په وطن کې وچکالي ده لامبوزنې
رنې پرخې به د اوښکو درته سېل کړم
خپل ټټرمې لکه ډال درته نيولی
د ښو به ستنګرونو دې غلبېل کړم
ستاله هسې لوربينې نه مننه
د يار «خياله» چې دې غاړې ته امېل کړم

(c) ketabton.com: The Digital Library

غمی

غمی زما خوږ ورور وو البته زما د پنځو ورونو څخه چې څوک شهید او څوک پخپل مرګ له دې نړۍ څخه ولېږد بدل غمی مې وروستنی ورور وو چې د همدې کال ۲۰۰۶ د ډیسمبر د میاشتې په ۱۲ نېټه یې له نړۍ څخه سترګې پټې کړې ،له همدې کبله مې له دې لاندې شعر سره د خپل مات زړه څړیکې د شعر له ولولو سره ملې شوې، الله دې پرې ورحمېږي .

زړه مې شین دی له غمونو مې زړه شین دی
نن مې بیا د سر په خونه کې ناورین دی
د غمي د مرګي غږ را باندې وشو
چې له رنګې دنیا ګۍ څخه یې تلین دی
ژوند مې هسې هم روان وو په سکروټو
دغه ویر په ما له هر څه نه سنګین دی
خپل ټټر مې هرې پېښې لره سپر وو
اوس مې ټول بدن چې وخوځوې خوږین دی
په هیوادکې لاد وینو باران اورې
زړه مې ځکه د غمونو اباسین دی
د ژوند ونده مې د څړیکو لویه پانګه
«خیال» چې سترګې غړولې دې غمګین دی

(c) ketabton.com: The Digital Library

د مرګي ښامار راغلی دی غمی وړي
زه يې وينم له ګوګله مې زړګی وړي
دلېمو څخه مې وينې راڅڅېږي
چې زما د بخت له څانګې نه ببری وړي

غمی تل راڅخه ولاړ او زه په غم کې
له سوچونو سره پاته په تورتم کې
په هغه باندې د خاورو امبار پرېوت
زه يې پرېښود م يواځی په ماتم کې

(c) ketabton.com: The Digital Library

نسکور

یو مې کلی رانه پاته یو مې کور شو
یو مې عشق د ګل وطن را باندې پور شو
تشه لاسه اوس به خپلې ګوتې مروړې
چې یرغل د بربکیو په دې لور شو
«پکه دغه دې لا بله لو یه سپکه» ۱
د زاهد د ګناه تور، راته پېغور شو
د ازمالېونی زړه کله صبرېږي
د جنت په شان هیواد مې راته اور شو

۱۱۱

« اوس واده د بسوګۍ ورڅخه جوړدی » ۲
چې د جنګ غبار موکم نه شو لا نور شو
«یو مې توري پیښو لاس په خوله ځټلی » ۳
جام د بخت مې په یرغوې کې نسکور شو
یو ګز مې د بېلتانه را سره ګرزې
بل مې تن له ډېره غمه سوی سکور شو
د اشنا ګړ ګوتي ځنې غوړې نشوې
نن مې ځکه د خپل مخ پستوکی سپور شو
د وطن د غرونو باده را چلېږه
که ګلشن د «خیال» د هیلو پې سمسور شو

۱۱۲

----

۱ : پکه دغه دې لا بله سپکه
۲:د بسوګۍ واده ورڅخه جوړشو ، (وځنډېده .)
۳:لاس یې توري پیښو ځټلی ، (بد مرغه دی .)

(c) ketabton.com: The Digital Library

زولنې

ماو بل زه به درته دام رېدم له دانې سره
اوس خو ته راغلې له مستې يارانې سره
زه په ګردو زيارتونو ګرزېدمه
ستا په مينه کې د سرله نذرانې سره
ګام په ګام درسره ګرزم لاس تړلی
ستا د زلفو له وربښميني زولانې سره
نور به وشکوم د صبر ځنځيرونه
څه به ځان سمبالوم له زمانې سره
لاتر څو به بدرګه درسره ځمه
نو رمې پرېږده د وصال له خزانې سره
په وربوز باندې به نه راسره ګرزې
«خيال»ته وګوره له مينې مستانې سره

(c) ketabton.com: The Digital Library

نه پښتون نه هزاره یم نه تاجک
نه ترکمن یم نه بلوڅ یم نه ازبک
زه افغان یمه له ځانه راته ګران دی
دوطن دپاکې خاورې هرڅپک

۱۱۴

دښونېزې دې ولې په هر لورې
خوزماله زړګي وزي پورې ورې
مورېې ځکه سپېلني ورته لوګی کړل
دیارسترګې بې کجلوتورې تورې

وانه

چې زما دمینې درمند دې چانه
راته وایه ګرانه څنګه دې ګانه
دزړګي ستنې مې مه وله، نړېږي
چې دې بیا په ماشه کړي دې بانه
داتور مخې یې دعوه لري په زغرده
ته به وایې چې خپل مال یې دی وانه
که مې بیادزړه غورزی له واکه ووزي
روغ غوړونه به یې دواړه شي کانه
دیارڅنګ ته به په سپینه رڼاورشم
که د«خیال» دنصیب ستورې شې رانه

(c) ketabton.com: The Digital Library

موږ دې وشړو ،ته بيا راشې هجومه
نابللې مېلمنه راڅخه درومه
که موببرته پخواني سوتې ته لاس کړ
بيابه وزې له دې غروڅخه په کومه ؟

مستې مخ دې د شيدو د سر پېروی
نن يې وينمه پلو دې يو يستوی
چې په سترګو کې ستونه راته کاندې
دغه ښکلی خوی، دې بريښې راته نوی

(c) ketabton.com: The Digital Library

نذر

زه چې مینه درکوم ته مې ترټې ۱
لا مې ولې له دیدن څخه رټې۲
زما پام دې دګربوان په پولو ګرزي
که يې غواړې د سرنذر مې ګټې
مین زړه مې د اوږدو غمونو جېب دی
چې هرڅو يې په منګولو پلټې
که پاچا شې د پره دو ترحکم لاندې
هرمهال به د غلیم کاسې څټې
توري سترګي دې بازان دلوړوغرونو
چه زما دزړه په سر وهي غوټې
اوس به لرې شې د خیال د سینې دوړې
زه چې اورم د پښتو خوږې ټپې

۱: تره ټل=تهدید کول = غوږ تاو کول ، چې
د تصادف له مخې دانګلیسي «له تریټ»
Threat (ګوش مالي) سره برابر شوی

۲ : رټل = محروم کول = شړل

(c) ketabton.com: The Digital Library

د کاڼي زړه

لا د جنګ په نیلي سپورېږ زغلوې یې
دلته وینې دې ارزانه تویوې یې
لا یې څو په تو کمونو سره وېښې
یو افغان دی د پېړیو ببلوې یې
یا په جنګ یا په ولجو یا په دمونو
ستا په فکر سادګان دې غولوې یې
په سینه کې دې د کاڼي زړه دربېږي
لا د غم د وبا اوردی بلوې یې
ګوره سر او مال به دوا ړه پکې بایلې
دا په غرونو کې بازان چې اېلوې یې
ستا د سرو سترګو ازغي لکه چې «خیال» وو
اوس دې کېووت په منګولو ژوبلوې یې

(c) ketabton.com: The Digital Library

داغ دبې پتې دې دلمن په برخه مه شه
ترخې او ځوځان دې دچمن په برخه مه شه
خاوره دې که خپله وي ولکه يې دپردیو
هسې پاچاهي دې دوطن په برخه مه شه

،،،،،،،،،،،،،،،،،،،،،،،،،،،،

دزړګي دمينې ګل مې، په هغې مهينې کرودی
چې په«د»پسې يې«ر»توری په«خ»پسې يې «و»دی
دآشناله تورو زلفو دعطرونو وږمې پاڅي
چې کرلې يې ګلونه په لوونګو کې يې لودی

(c) ketabton.com: The Digital Library

نوم

خ=خيالي وربل دې په ما واچوه درپټ مې کړه
ماتر وزرولاندې وپېچه واسکټ مې کړه
ى=يوائې ستاپه تورو سترګو کې درمل لرم
په زړه رنځويمه جانانه روغ رمټ مې کړه
ا=اوس چې اجل دتا دمخ ډېوې ته راوستم
دمينې اوردې راته ولګوه سټ مې کړه
ل=لړمې په غېږه کې دزړه خواته درکېکاږه
تل به دې ژوند سمبالوم د اوږې مټ مې کړه
م=مستې زما نصيب په تا پورې تړلى دى
دوصال برخه راکوه دکلې چټ مې کړه
ح=حيرانه ولې راته ګورې سپېڅلنى دې شم
راشه زما په ټټر وغزېږه کټ مې کړه
م=ماته په کمه سترګه مه ګوره مين دې يم
له خپل ښايست سره مې سيال وګڼه غټ مې کړه
د =دغرونو خيال يم که مې اېل درسره ساتې نو
دخولې ترياک دې په ما ولوروه لټ مې کړه

(c) ketabton.com: The Digital Library

پوروړی

دا ویاند چې ګورې د همد غه ښار وګړی دی
دا د غلیمانو د غدیو د جال غړی دی
بیا زموږ د لپو لپو اوښکو څخه باج غواړي
د ډېر د زمانې مو ،لا د وینو پوروړی دی
کله یې د اغرونه او سیندونه لېږدولای شو ای
جام یې د غلبېل په شانې، پړی یې او مړی دی
بیا یې د الېوه کومې رمې لره ساتلی دی
بیا یې د تابوت په منځ کې ایښی لکه مړی دی
غبرګې پنجرې مې د سینې د قفس ماتې شوې
زړه یې په منګولو کې ژوندی را څخه وړی دی
«خیاله» د غه نور به تر منزله پورې څنګه ځي
دا بهیرد اوو اوښانو لا پسې نیمګړی دی

(c) ketabton.com: The Digital Library

الماس

زړه مې کټ کټ لکه ماشوم درپسې ژاړې
ستا د مهينې ځوانۍ مينه رانه غواړې
د زلفو هر و ېښته دې لښته د لوونګو
د لاس منګولې دې سکه د زمري داړې
لکه شاهين په چنارونو کې دې غواړم
د جګو غرو کوترې چېرې رانه ولاړې
د سپين تندي خال دې الماس د کوه نور دی
له ډېره خياله دې د خولې خبرې لواړې
د اروپا تر بهار اوړی ښايسته دی
نجونې نسونه لوخوي لمنې نغاړې
زما په فکر کې رڼې راسره ګرزي
که يې هر څومره هېروم د ګودرغاړې
د «خيال» له سترګو سره سترګو ټکر وکړ
اوس يې د زړه ګونبزه شنه لمنې شاړې

(c) ketabton.com: The Digital Library

وطنه

دزړه په سربانديٍ مې ځای لرې وطنه
دلوړوغرونوپه لمنوکې پلنه
په هره لوېشت دې دلمانځه سجده روا ده
دمسلې غوندې دې پاکه ده لمنه
چې کوم ابلیس دې په ویاړونولګېدلی
په ماته ژامه دې شړلی دی مننه
هره دره دې یوه زانګو دهوساینې
په هر بچي باندې دې ډېره لورېینه
که دې هرڅوپه راکټونوباندې ولو
لادې پرانستې راته غېږه ده پتمنه
ددښتوهربوټي دې څانګه دلونګو
غردې په رنګ کې ښایسته دی له چمنه
دتاله پت سره مې ژوند تړلی وینم
له سر اومال سره دې فرض ګڼم پالنه
که دې زماد وجود وینوته وي اړه
په دواړو سترګو مې منلې ستابلنه
دتادجګوغرودڅوکوبلاواخلم
والله چې ډېر راباندې ګران یې زماتنه
خیاله که زړه ته دې ارام لیدلی نه وي
دهیوادخاوره درنځونودرملنه

(c) ketabton.com: The Digital Library

شعر

شعر خپلې ځواني لره پسول غواړي
وزن لره تله غواړي تول غواړي
کله ردیفونه، قافیې لري
ښکلو کلمو لره کچکول غواړی
ښې استعارې او کنایې لري
ښې او منځپانګې لره شپول غواړي۱
مستې ولولې یې په بیتونو کې
ګڼو انځورونو ته کهول غواړی
زړونو ته خوندونه او جذبې وېښې
ساری او تشبه لري سمبول غواړي
ښایي مفکوره او تخیل ورته
حسن او احساس ورسره ټول غواړي
کارېږي له زړه سوي او خواخوږي سره
مینه د پیمخوبډه بول غواړي ۲
«خیال» یې چې سالار د تصویرونو شي
بیا نو داتڼ لپاره ډول غواړي

۱: شپول=پنډغالی
: شپول = هاله
۲:بډه بول=ښکاره=څرګند=په ډانګ پېیلې

Get more e-books from www.ketabton.com
Ketabton.com: The Digital Library